De gouden bruiloft van Kloris en Roosje

Gerrit Brender à Brandis

bron
Gerrit Brender à Brandis, *De gouden bruiloft van Kloris en Roosje*. A. van der Kroe en A. Capel, Amsterdam 1791

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bren001goud01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

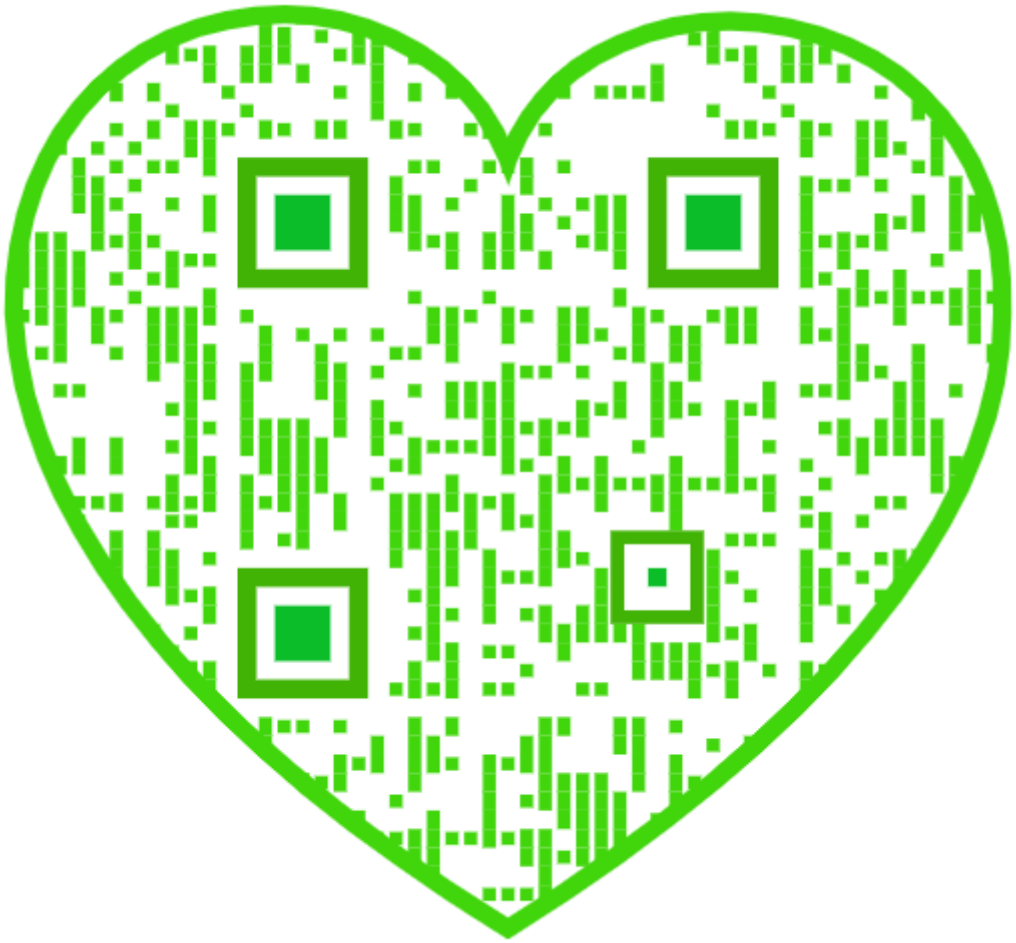

Ha! is dat het Spook, dat u zo deed schrikken?....
DE GOUDEN BRUILOFT. III. Bedr. VII. Toon

Bericht.

Dit Blijspel heb ik in eenige uuren van uitspanning vervaardigd; het is veel meer dan vertaaling, maar ook veel minder dan Origineel. Die Jubelhochzeit van C.F. WEISE, *deedt mij aan een* Gouden Bruiloft *voor* Kloris *en* Roosjen *denken, en het werk beginnen. Van de Muzijk, door den beroemden* HILLER *tot dit Stuk gecomponeerd, heb ik geen gebruik gemaakt: zij draagt te veel kenmerken van de kindschheid der Zangspelen in Duitschland, toen dit Blijspel het eerst vertoond werdt. Ik heb om die reden, als ook om de volgende, zodanige Muzijk gekozen, welke mij en het algemeen beter bekend is: zelfs heb ik de vrijheid genomen, om 'er eenige Volksliedjens, of* Vaudevilles *in te bezigen. In een Blijspel voor onze Natie geschikt, of hervormd, meende ik dat 'er dit door kon: intusschen laat ik anderen de beöordeeling, niet alleen over dit punt, maar over het geheele Stuk, vrij. Schoon ik niet wil ontkennen, dat het mij aangenaam zal zijn, waneer het veele begunstigers vinde*.

Persoonen.

EELHART, *de Ambagtsheer*.
KLORIS, *een oude aanzienlijke Boer*.
ROOSJEN, *Vrouw van Kloris*.
TOMAS, *een zijner Zoonen*.
ELSJE, *zijn tweede Vrouw*.
NEELTJE, *Dochter van Tomas*.
KRELIS, *Minnaar van Neeltje*.
ANTJE, *zijne Zuster*.
TEEUWIS, *een Molenaar*.

Een Rei van Kinderen, Kindskinderen, enz. van Kloris en Roosjen.

Het Tooneel is in, en bij een Dorp.

De gouden bruiloft van Kloris en Roosjen. *Blijspel.*

Eerste bedrijf.

Het Tooneel verbeeld een Landschap. In het verschiet staat een Moolen, van welke, aan de eene zijde, een trap naar beneden gaat.

Eerste tooneel.

NEELTJE, *zingt.*

Wijze: Wat is ons al vreugd gegeeven.

't Morgenrood, zo schoon, zo teder,
Glimt tot 's menschen vreugde weder.
't Lagcheud geurig veldverschiet,
Vaagt de neevlen van 't verdriet.
***
Aan zijn Phillis borst gezegen,
Op het malsche gras gelegen;
Groet de Herder, op zijn fluit,
't Morgenrood met lief geluid.

't Duifjen weet, door koekeroeren,
't Gaaiken aan zijn min te snoeren.
Kirrend wijkt het: loert en keert,
Geeft zich over, wijl 't zich weert.
⁎
't Digte bosch voed orgelkeelen
Die op zijne takken kweelen.
't Eerste licht wekt hunne vreugd,
Zingen, dartlen, zijn verheugd.
⁎
Bijkens die hun honig gaêren,
Zuigen die uit duizend blaêren:
Daar hen Roosjes en Jasmijn
't Klaverveld ter ruiling zijn.
⁎
't Westenwindjen kust de topjens
Van bedaauwde bloemenknopjens.
Die gewekt, uit open blaên
't Veld met geuren overlaên.
⁎
't Morgenrood zo schoon, zo teder
Brengt mij min voor vreugde weder.
Mogt het, zonder zorg en pijn,
Mij ook eens ten wellust zijn.

Ja, heden heeft mijn brave Grootvader zijn lieve Roosjen vijftig jaar, en nog bemind hij haar; en zij hem. - Vijftig jaar elkander lief te hebben! Een Moeder van groot en klein, van Vaders en Moeders, van Kinderen en Kindskinderen te zijn! - Zo mooi zal het mij niet gaan! - Ja, was mijn Krelis weder gekomen! - Maar bij die allerliefste Teeuwis - knies ik mij dood, eer ik

Moeder worde.

(Huilende)

En heden .... heden, heb ik belooft - hem het jawoord te geeven! - Maar waaröm zoek ik Krelis Zuster niet op? - Mijn grimmige Stiefmoeder slaapt toch nog... Was die drommelsche Moolen maar niet zo nabij! Want hoort mijn Moeder van Teeuwis, dat ik met Antje gesproken heb, dan zal 'er wat te doen zijn. - Doch - een oorvijg meerder of minder, om Krelis wil.....

(Zy gaat ter regterzijde van het Tooneel, klopt tegen het vengster Van een Boerenhuis, in roept)

Antje! Antje!

Tweede tooneel.

NEELTJE, ANTJE, uit het vengster leggende.

ANTJE.

He! wat wilt gij dan zo vroeg? - goeden morgen!

KEELTJE.

Goeden morgen, Antje! - Ik wilde u wat vraagen.

ANTJE.

Nu, ik kom aanstonds bij u.

NEELTJE, *alleen*.

Och! als zij iets van mijn Krelis gehoord had!.... Maar ben ik geen gekkin? Zedert gisteren..... Maar, in een kwartier uurs kan men veel goed, en ook veel kwaad hooren!

ANTJE ***komt op het Tooneel met een Hakmes voor groenten, in de hand.***

Nu, wat scheelt 'er aan? - Hoe ziet gij 'er zo bleek uit? - Arm meisjen! hebt gij nog niet uitgeslapen? Ik ken wel raaden wat u scheelt.

Wijze: Zal ik zo mijn Levensdagen.

Meisjens die in Lentedagen
Bleek van mond en wangen zijn.
Die in eenzaamheid steeds klaagen,
Over smart en angst en pijn.
Die van hitte nu eens gloeijen,
Dan weêer beeven van de kou,
Zuchtende den grond besproeijen,
Of de Memel vallen zou.
***
Die schoon haar geen vlooijen plaagen,
Of geen spook haar slaap verstoord:
Steeds van lange nachten klaagen
Of van grillen nooit gehoord.
Die zo vroeg van 't bed gerezen,
Schoon haar moeders stem niet jaagt:
Wat toch zou haar kwelling wezen? -
't Is de liefde die haar plaagt.

Ja, ja; de Liefde, Krelis zou u niet hebben laaten slaapen? Niet waar?

NEELTJE.

Och! hebt gij niets van hem gehoord?

ANTJE.

Zedert gisteren, Neeltje? - Indien gij vraagde, of ik van hem gedroomd had.

NEELJE.

Droomen? - ô! als het op droom en aankomt: dag en nacht droom ik van hem. - Maar

ach! Antje! wanneer gij niets van hem weet, dan ben ik - dan ben ik verlooren!

ANTJE.
Hoe zo?

NEELTJE,
Het is heden mijn Grootvaders gouden bruiloft: en het zal ook de mijne zijn.

ANTJE.
De uwe? hoe is dut mogelijk?

NEELTJE.
Ach! ik..... heb belooft.....

ANTJE,
Krelis te trouwen, als hij 'er niet is?

NEELTJE.
Ja, als het Krelis was. Ach! Ik moet het u bekennen. Neen, ik heb een ander.....

ANTJE.
Ei? een schoone grap voor mijnen broeder.

NEELTJE.
Hoor eens! Gij weet, zedert hij het ongeluk gehad heeft, om den soldaaten in de handen te vallen; zedert heeft mij de Molenaar Teeuwis geduurig nageloopen.

ANTJE.
Of het geheele Dorp dit met wist?

NEELTJE.
Dit was mijn stiefmoeder juist naar haar zin. Zij zou al lang mij gaerne kwijt geweest zijn. De Kaerel heeft geld: en dat stond mijn Vader ook niet tegen. Want

Wijze: Laastmaal toen ik lag en sliep.

Zegt mijn Moeder maar eens A,
Dan zegt Vader, straks daar na

B, B, altijd B
Zij moet willen - hij moet stillen.
B, B, altijd B,
Anders schreeuwt zij ach! en wee!
***
Gaerne houd hij haar te vreên
En zegt dus op al haar reên:
Ja, Ja, altijd Ja!
Want weêrstreeven, doet haar beeven:
Ja, ja; altijd ja:
Vader B, en Moeder A.

ANTJE.

't Is jammer dat uw Moeder mijn overleeden Klaas niet tot een Man gehad heeft. Die zei altijd X wanneer ik A zei; en wanneer wij over een zouden stemmen, dan moest ik eerst het geheele A.B.C. dóór.

NEELTJE.

Maar hoor verder. - Mijn Moeder heeft volstrekt willen hebben, dat ik met Teeuwis zoude trouwen. Die heeft mijn Vader overgehaald, mijn Vader den Grootvader, en alle Zwagers, Neeven, Peeten en Peetemeuijen.....

ANTJE.

Ei, ei! wel dan zal 'er niet veel aan het gansche Dorp ontbreeken.

NEELTJE.

Nu is 'er geen Bruiloft, Kermis of Doopmaal geweest, op welken zij mij niet voor de gek gehouden hebben; en dan hebben Vader en Moeder, Zwagers, Neeven en Peetemeuijen, altijd geschreeuwd: ha! Meisjen, gij moest met Teeuwis trouwen. Teeuwis is rijk, rijker als Krelis; en uw vrijer is lang dood.

ANTJE.

Nu?

NEELTJE.

Op het laatste Oogstmaal begon men dat liedje van vooren af aan, en dus martelde men mij zolang, tot ik eindelijk zeide: wanneer ik op mijn Grootvaders gouden Bruiloft nog niets van Krelis gehoord had; dan zou ik de partij toeslaan. En heden..... heden... (*schreijende*) is 't de dag!

ANTJE.

Ei, ei, ei! Maar Neeltje, als de arme Krelis nu nog leefde! - Waaröm hebt gij zo iets belooft?

NEELTJE.

Ja, drie vierendeeljaars is, vooruit gezien, een langen tijd: en dan denkt men: de dagen zijn veele: maar het gaat 'er mede, als met een band vol gierst: wanneer men dezelve uit moest tellen, zou men denken dat 'er geen dóórkomen aan was; maar wanneer ze uitgeteld zijn, dan is 't een klein, klein hoopjen.

ANTJE.

Dat is wel waar. Maar terwijl hij in twee jaaren niette rug gekomen is, zo kon hij immers ook nog wel negen maanden wegblijven.

NEELTJE.

Ja: maar voorheen schreef hij nu en dan, toen wist ik nog hoe ik het had.

ANTJE.

Maar als hij dood is, dan kan hij u niet schrijven.

NEELTJE.

Hemel! mijn goede Krelis is dood? -

ANTJE.

He, he! ik zeg juist niet dat hij dood is: maar het is toch mogelijk: en als men dood is, dan schrijft men niet meer.

NEELTJE.

Ach! dan is hij zeker dood, want hij heeft niet geschreeven. ô Mijn lieve Krelis! mijn lieve Krelis! lag ik toch bij u in 't graf!

ANTJE.

Stil toch! wanneer de dood kwam, zou het u mogelijk gaan, als zekere Bruid

Wijze: Hoor Kees mijn Vrijer.

Piet, Aaltjes minnaar,
Lag stervende in den nood,
En zijn verwinnaar
Was maagre Hein de dood.
De droeve Bruid lag daar
Te kermen, vol misbaar,
En riep: ô dood! keer weder!
‘Ach! zie mijn bitter leed,
Vel mij ook neder.’
***
Hein had die reden
Nog naauwelijks gehoord
Of wend zijn schreden,
En zegt: hier ben ik voord.
‘Ik eindig straks uw smart,’
Doch zij door vrees benard.
Zegt, met verbleekte lippen!
‘Och! haal mijn buurmans wijf
Laat haar niet slippen.
***
‘Hoe! welke streeken!’
Dus vangt hij lagchend' aan,

‘Doet u dus spreeken?
Wat heeft die vrouw misdaên?
Haar man (roept zij) is goed:
Wie weet wat hij mij doet:
Zijn medelijdend harte
Verdrijft welligt mijn rouw,
En angst en smarte.’

NEELTJE.

Foei Antje! gij maakt mij nog bedroefder.

ANTJE,

Nu, nu, Krelis en Teeuwis woonen niet ver van elkander: en is de eerste dood.....

NEELTJE.

Ach! Maar als hij nu eens niet dood was, en te rug kwam, als ik met Teeuwis getrouwd was? - Ach! raad mij, help mij, Antje!

ANTJE.

Wel nu, dan zou zich Krelis moeten troosten; en Neeltje zou zich moeten troosten.

(Teeuwis komt uit de Moolen, doch haar beide ziende, zo blijft hij over de Leuning leggen; en beluisterd haar.)

NEELTJE.

Ja, uw broeder zou zich zekerlijk beter kunnen troosten, dan ik: want wanneer men een geheel jaar lang niets van zich hooren of zien laat, dan.... dan.... dan... maar ik - ik arm meisjen! met die loome Teeuwis te moeten trouwen!

ANTJE.

Zekerlijk is hij een Gortentelder.....

NEELTJE.

Een Zuipuit, die alle morgen ten minsten een half pint Jenever inslokt.

ANTJE.

En 's avonds een heele pint. Ik zou hem niet be geeren, al won hij jaarlijks zo veel schepels geld, als hij meel steelt.

NEELTJE.

Ik zou zijn Ezel liever hebben dan hem.

ANTJE.

Dat geoof ik, want daar kan men meê doen wat men wil -

NEELTJE.

En zulk een zou ik trouwen? Ach! als ik nog maar wist of Krelis nog leefde, dan sloot ik mij zelve, zo lang mogelijk, op, en... en...

ANTJE.

Daar schiet mij iets te binnen. Gij weet dat de Waard HAGEL, in de *Schenkkan*, in stad, een zoon heeft, die Sergeant onder het Regiment is, daar mijn broeder onder is? -

NEELTJE.

Ach! ja. - Dezelfde die mijn goede Krelis, op de Kermis, dronken hielp maaken;zo dat hij in zijne onweetenheid dienst nam.

ANTJE.

Toen ik voor veertien dagen, eenige jonge Ganzen in stad ter markt bragt, ging ik uit nieuwsgierigheid in de *Schenkkan* eens hooren, of hij niets van mijn broeder gehoord had? en hij zeide toen, dat het wel kon gebeuren, dat zijn zoon, naa de Exer citien, met verlof naar huis kwam. Ik zal mijn Melkmeisjen 'er eens heen zenden, om 'er naar te laaten vraagen: men weet zomtijds niet hoe de din-

gen zamen kunnen loopen. Zij kan nog voor den middag te rug zijn.

NEELTJE.

Ach! mijn liefde beste Antje! ô! Als gij mij nog tijding kost bezorgen, ik weet niet.....

ANTJE.

Ja, ik weet zelfs niet, hoe veel genoegen het mij zoude zijn. Ik heb mijn broeder lief, en zou u zo gaerne tot zuster hebben, als ik drooge Teeuwis.....

(Teeuwis begint te niezen: Neeltje en Antje schrikken, en roepen: 'Teeuwis! Teeuwis!' Zij willen wegloopen, en Antje gelukt dit ook; maar Neeltje wordt van Teeuwis, die spoedig de Trap wil afloopen, daar door valt, doch zich ras weder opricht, op het Tooneel tegenhouden.)

Derde tooneel.

NEELTJE, TEEUWIS.

TEEUWIS.

Ha! wacht....! wacht! Gij zult en moet hier blijven, al had gij Zwaluwvleugels en Reêvoeten.

NEELTJE.

Nu, wat begeert gij toch?

TEEUWIS.

Zie mij eens in 't gezicht.

NEELTJE.

En wat zou ik daar in zien? Een lumme die mij zo verschrikt heeft, dat ik half dood ber.

TEEUWIS.

En gij word niet eens rood? Weet gij niet, dat

uw Moeder u verboden heeft, om met Antje te praaten?

NEELTJE.
En gij zult mij zeker gebieden om dat geen te doen, dat mijn Moeder mij beveelt?

TEEUWIS.
En weet gij niet, dat het Raavenkinderen zijn, die haare Ouders niet gehoorzamen?

NEELTJE.
En weet jij niet dat het gekke vrijers zijn, die hunne gewaande liefste, bij haar Moeder aanklaagen?

TEEUWIS.
En dat het afschuwelijke meisjes zijn, die van haar vrijers zo veel kwaad agter den rug spreeken?

NEELTJE.
En dat het kwaade boeven zijn, van welke alles waar is, wat men maar slegt van hen zeggen kan?

TEEUWIS.
Wat, wat is waar?

NEELTJE.
Het geen ik gezegd heb, toen gij mij beluisterde?

TEEUWIS.
Wat hebt gij gezegt?

NEELTJE.
Het geen gij gehoord hebt; en het geen gij nog tienmaal zoud kunnen hooren, wanneer gij mij weder wilde beluisteren.

TEEUWIS.
Dat ik een Loomaart ben? He!

NEELTJE.
Een Gortentelder zeggen andere lieden: en ik Zeg - ja.

TEEUWIS.
Een Zuipuit? Die alle morgen ten minsten een half pint Jenever drinkt?

NEELTJE.
En 's avonds een heele pint, zeggen andere Lieden, en ik zeg - ja.

TEEUWIS.
Dat gij mijn Ezel liever zoudt hebben, dan mij?

NEELTJE.
Zekerlijk, om dat men daar meê doen kan wat men wil, zeggen andere lieden, en ik zeg nog eens, ja.

TEEUWIS.
Nu hoor eens: wanneer ik u nu beloofde, dat ik zo bedaard als mijn Ezel zoude zijn, en alles met mij zou laaten doen, wat gij wilde? zou ik dan uw man zijn?

NEELTJE.
Zo! stroo vreeten; zakken in de Moolen draagen; en u alle dagen een duizend schoppen en trappen laaten geeven.

TEEUWIS.
Foei, Neeltje! Ik meen slechts schimpen, een beetjen met met mij schimpen zo als voorheen.

NEELTJE.
En zoud gij dan waardig zijn mijn man te wezen, wanneer gij dat van mij verdroeg?

TEEUWIS.
Ja, wat *ik* dan weêr doen zou: dat weet ik ze-

kerlijk nu niet. Maar waardig of onwaardig, neem gij mij maar! Hoor eens, ik wil u dan ook belooven, uw Moeder geen woord te spreeken, van al het geen gij met Antje gepraat hebt.

NEELTJE.

En als gij het haar vertelde, wat denkt gij dan dat 'er uit gebeuren zou?

TEEUWIS, ***haar op de wang slaande.***

Dan zoud gij zulke krijgen.

NEELTJE.

Wel nu, dan heb ik toch iets, dat ik u bij gelegenheid, met een goed hart weêr te rug kan geeven; want wanneer ik eens uw vrouw moet worden.....

TEEUWIS.

Dus wilt gij toch mijn vrouw worden?

NEELTJE.

Moeten is geen willen. En eer ik moet, zal 'er nog veel, zeer veel moeten geschieden.

TEEUWIS.

Ja, ik weet het wel; Krelis steekt u in het hoofd..... Maar zeg eens, waar in Krelis mij den loef af wint. Ik ben zeker een tienmaal schooner kaerel dan hij is,

Wijze: Je le Compare avec Louis.

ô! Komt die Knaap maar eens te rug,
Gij zult hem zeker niet meer kennen:
De vlam van 't kruid en de zon ontwennen,
Die meisjesbekjes al te vlug.
Stijf als een I, met holle lenden
Zal hij zich als een weêrhaan wenden.
Waar hij gaat; op de maat
Groet hij zijn bekenden.

NEELTJE.

Jammer is het, dat gij al uw leven niet onder de soldaaten hebt doorgebragt: mogelijk zou 'er dan nog iets menschlijks uit u geworden zijn. Durft gij u nog met Krelis vergelijken?

Wijze: Zonder Liefde zonder Wijn.

Zulk een puistig, bleek gezicht:
Een neus gansch ingeboogen.
Een dikke bek, die 't helder licht
Bedekt voor twee scheele oogen.
Een Beer, die elk strak zoude ontvliên,
Als hij in 't bosch dorst stroopen:
Die niets dan kop en buik laat zien,
En naauw kan staan noch loopen.

TEEUWIS.

Meisje! Meisje! gij wilt mij boos maaken. Maar wanneer ik dat alles aan uw Moeder wilde zeggen, dan zou het geheele Berkenbosch van onzen Dorpheer niet toereikende zijn. Maar weet gij wel, dat Krelis niets in de waereld heeft? en ik:

Wijze: Laatstmaal toen ik in 't Maijsaisoen.

Zie deeze schoone Moolen aan,
   En hoor hoe dag en nacht,
Zijn raêdren lustig ommegaan:
   Geef op zijn Wieken acht,
   Die Moolen, die is mijn:
   Men moet zelf Moolnaar zijn,
Om 't maalloon en de winst te zien.
   Dat ik daar meê verdien.

NEELTJE.

Mijn Krelis heeft geen Moolen, neen,
   Die mij 't gehoor verdooft,
Maar van een teêr gevoel en reên,
   Was nooit zijn hart berooft,

Oogst hij met moeite en zweet,
De vlijt daar aan besteêd,
Baart dubble vrugten als men mint,
En die in eendragt eet.

TEEUWIS.

Dat eikenbosch, en weelig land
Daar langs de Moolen heen,
Met moes en fruit zo vol geplant,
Hoort ook aan mij alleen.
Ei vraag mijn buuren maar
Wat varkens ik in 't jaar,
Op 't ruime Zwijnschot mesten kan:
En tel de winst daar van.

NEELTJE.

Uw eiken - ô daar krassen staêg
Slechts raaven op, als gij,
Zij krassen daar, met vollen vlaag,
Uw bruiloftsliedjen vrij;
Maar 't kleine haazlaar woud,
Waar liefde zich onthoud,
Sluit lieve Lentezangers in:
Daar hoor ik Krelis min.

TEEUWIS.

Ziet gij die gintsche Polders aan,
Die hooren ook aan mij.
'k Hoor Karper, Snoek en Baarzen slaan,
Ei tel hun aantal vrij.
Hoort gij met geen vermaak
Het wilde Eend gekwaak.
Ik schiet hen straks, zo veel ik wil,
Die slootjes zijn nooit stil.

NEELTJE.

Schiet Eenden, visch, en jaag, en maal,
Zo veel gij maalen kunt.
'k Heb Krelis liefde en tedre taal
Mijn wedermin gegund.

Of kan men buis en woud,
En vogels, visch, en goud
Ooit ruilen voor een kloppend hart
Dat niets dan liefde ontvouwd?

TEEUWIS.
'k Heb Duiven met een Pauwenkrop,
En Ganzen.....

(Hier valt NEELTJE hem in de rede.)

Mijn Moeder heeft Ganzen:
Vijf graauwe
Zes blaauwe
Zijn dat geen Ganzen?

Teeuwis wil telkens weêr van vooren af beginnen, maar Neeltje valt hem geduurig weêr in de rede; tot haar Moeder tusschen beiden komt.

Vierde tooneel.

ELSJE, NEELTJE, TEEUWIS.

ELSJE.
Ha! ha! vreugde boven vreugde! Dat is lief. Mijn lijfliedjen zingt gij aan Teeuwis voor. Zingt het nog reis. Het is altijd of ik dan nog op mijn Bruiloft ben. Toen hebben wij gedanst dat de Zolder kraakte. En op uw bruiloft, Teeuwis..... (*zij zingt*) Mijn Moeder heeft Ganzen....

TEEUWIS ***het hoofd krouwende.***
Ja, ik wenschte wel dat de Zolder ook al kraakte!

ELSJE.
Nu, dat zal wel komen. Zo ik merk zijt gij het beide reeds eens. Van daag zal alles in orde komen. Nu Neeltje, zing.

NEELTJE.
Och Moeder! gij weet dat ik Vader alle morgen,

versch Putwater moet haalen; en dat heb ik deezen morgen doodelijk vergeeten: spoedig wil ik heen gaan.....

ELSJE.

Uw Vader kan wagten. Thans moet gij mij nog eens mijn lijfliedjen zingen.

TEEUWIS.

Hou toch op Moeder! Ik heb niet kunnen merken, dat het juist mooi klonk: de ooren dreunen 'er mij nog zoo van, dat ik tienmaal liever mijn Moolen hoor gonzen, of mijn Ezel hoor schreeuwen.

ELSJE.

Foei Teeuwis! schaamt gij u niet, om uw toekomende Bruid zo iets te zeggen. Dat is juist niet wellevend.

NEELTJE.

Ja, zoo wellevend gaat Teeuwis altijd met mij om: en even wel zou ik hem tot een man neemen!

TEEUWIS.

Wellevend? Wellevend? ja Moeder, als gij wist! - ik ben zoo boos....

NEELTJE.

Laat mij maar gaan, lieve Moeder; want anders begint hij weêr van vooren af aan.

ELSJE.

Nu, wat zal dat beduiden, Teeuwis? Alles was hier zo vrolijk en eensgezind toen ik hier kwam. Maar dat gaat immers te ver, daar zij u ter eere, mijn lijfstukjen voorzong.

TEEUWIS.

Mij ter eere? mij ter eere? Mij tot schande.....

NEELTJE.

En zo dikwils ik hem dat liedjen heb willen voorzingen, heeft hij telkens tusschen beiden geschreeuwt:

(Zij baauwt hem naar.)

'k Heb Duiven met een Pauwenkrop
En Ganzen....

en ik was zo vergenoegt!..... Laat mij gaan, dat ik in vreede wegkome.

TEEUWIS.

Ja, ja, maar uwe vreede zal niet lang duuren. Hoor eens, Moeder.

NEELTJE.

Mag ik gaan?

ELSJE.

Neen, blijf.

TEEUWIS.

Nu, hoor dan! Hebt gij Neeltje niet verboden, dat zij.....

NEELTJE.

Dat ik niet zien noch hooren zou? - Nu, en anders heb ik niets gedaan.

ELSJE.

Wel dat is onnozel, Teeuwis; dat kan ik haar immers niet verbieden, zo lang zij oogen en ooren heeft.

TEEUWIS.

Laat mij toch eerst uitspreeken. Ik kwam omtrend voor een half uur, uit mijne Moolen, om te zien hoe de wind was....

NEELTJE.

En de wind was van daag net als gisteren: en toen

zag hij mij; en toen niesde hij; en toen viel hij over zijn eigen beenen de trap af.

TEEUWIS.
En toen zag ik.....

NEELTJE.
Geloof toch niet, moeder, dat hij veel zien kon; want hij vreef zich de vaak, en de stof van het meel nog uit de oogen, die hem een vinger dik op zijn gezigt lag.

ELSJE.
Houd uw mond, Neeltje; laat hem uitspreeken!

TEEUWIS.
En toen zag ik - jammer was het dat gij 'er niet bij waart! - Een paar zuivere Vogeltjens.....

NEELTJE.
Ha! ha! ha! even of hij van zijn leven geen Vogels gezien had? Jammer, dat het geen paar Raaven waren, die hem de oogen konden uitpikken.

TEEUWIS.
Nu, daar hoort gij het reeds! Zeker hadden zij beide wel gewenscht, dat ik niet had kunnen zien: maar 'er was ook genoeg te hooren.

NEELTJE.
Wat al gehoor en gezie! Zeg mij toch, mijn lieve Moeder! hoe gij die kaerel nog kunt aanhooren?

ELSJE.
Nu, Snaversnel! Moet gij uwen aanstaanden Bruigom, *kaerel* noemen? Om u te plaagen wil ik Teeuwis aanhooren, en weeten wat 'er geschied is, en....

(*Neeltje wil stil weg sluipen*.) waar wilt gij toch naar toe? Blijf, zeg ik u.

NEELTJE.
Wel nu, dan wil ik het u liever zelfs voor de vuist vertellen.

Beurtzang.

Wijze: Oui, noir nest pas si Diable.

NEELTJE.
Om 't Bruilofstfeest te sieren,
Wilde ik om bloempjens gaan.

ELSJE.
U zelf den toom te vieren
Riedt u gewis dit aan../.

TEEUWIS.
ô Ja, maar 't bloemenbed
Weet Antje veel te net.

ELSJE.
Wat selleweeksche stukken!
Loopt gij dáár bloemen plukken?

NEELTJE.
ô 't Mogt mij juist gelukken,
Dat ik haar tegen kwam.

ELSJE.
Meid! Meid! Meid! Meid! wat maakt ge uw Moeder gram:/
***

TEEUWIS.
Zij hadden veel te praaten,
Van Krelis en van mij.

ELSJE.
Hoe! kond gij 't nog niet laaten,
Jou lasterzieke Prij../.

NEELTJE.
Wij zagen hem wel staan,
Hij luisterde alles aan.
En luistraars kunnen hooren,
Wat me anders nog zou smooren:

Wat bragt gij dan te vooren,
Zeg Juffrouw Snaversnel?
Spreek, spreek, spreek, spreek! ik ken uw loopjens wel../.
**

TEEUWIS.
Dat ik een Dief, een Loomäart,
Een Zuipuit wezen zou.
Fen seldermentsche Droomäart
Die haar nooit kreeg tot Vrouw../.

ELSJE.
Waart gij dat? - Wat waar ik?

NEELTJE.
ô Op dat oogenblik,
Verschrikte mij dat wezen;
En heeft zich zelv' geprezen,
Of niemant beter waar'.

ELSJE.
Nog eens! nog eens! zie daar de stok reeds klaar../.
**

TEEWIS.
Toen zong zij: mijne Moeder
Heeft Ganzen - en zo voord.
En toen kwaamt gij als Moeder,
En hebt het meê gehoord../.

ELSJE.
Waar is de stok? ei wagt.

NEELTJE.
'k Bedank u voor die vragt.
Zou 'k hier om slaagen toeven?

ELSJE.
Gij moet deeze olij proeven,
Ei Teeuwis houd haar vast.

TEEUWIS.
Zagt! zagt! zagt! zagt! hoe strekt ge u zelf ten last../.

(Terwijl Elsje een tak van een boom afdraait, loopt Teeuwis en Neeltje het Tooneel rond. Eindelijk weet zij in het wenden haar been zodanig te zetten, dat hij om verre valt; terwijl zij intusschen weg loopt.)

Vijfde tooneel.

ELSJE, TEEUWIS.

TEEUWIS, ***na een tijd op den grond gelegen te hebben.***
Ach! - Ach! - Ach! Dat is een drommelsche Meid! - Ik ben zoo op mijn borst gevallen, dat mijn keel net is of hij toegewrongen wordt.

ELSJE.
Gij zijt ook een regte Sinterklaas, Teeuwis! Dat gij niet eens een Meisjen kunt inhaalen.

TEEUWIS.
De Duivel haal' haar in. Zij rolt even als de wind, over de Koornspitsen heen, en draait zich als een Moolenrad. Driemaal had ik haar in de hand,en zij sluipt mij telkens gelijk een Aal door de Vingers.

ELSJE.
Hoor eens Teeuwis; het is mij geen vermaak dat gij heden met haar gekeven hebt.

TEEUWIS.
Nu, nu; als wij Man en Vrouw zijn, dan zal het de eerstemaal niet wezen.

ELSJE.
Ja, waart gij dat maar. Doch gij maakt haar zo

koppig en afkeerig van u, dat 'er nog wel vrij wat te doen kon vallen; en heden....

TEEUWIS.

Wel nu; heden! - Moest ik haar dan niet beluisteren, daar ik ze met Antje voor mijn Moolen zag?

ELSJE.

Ja, maar zo lomp niet, dat zij u zien kon.

TEEUWIS.

Mijn neus was lomp, niet ik, en niesde mij voor den mond eer ik kon toesnappen.

ELSJE.

Nu, en daar na! Moest 'er dan alles uit, wat gij gehoord en gezien had? - geen Meisjen laat zich gaerne beluisteren.

Wijze: Schoont beemden, zalig veld.

Meisjens hebben altoos iet,
't Zij van vreugde of van verdriet.
Haat of liefde, of tedre smarte,
In 't verborgen op hun harte.
Daarom is een vliet of woud
Steeds haar liefde.....
Daarom is een vliet of woud,
Steeds de plaats van zamenkout.
***
Dáár toch klaagt men ongestoord,
Dá'ar wordt haaren wensch gehoord,
Mits men stil in 't gras gedooken,
Luistert wat 'er wordt gesproken;
Maar zo slegts één ruischend blad
U ontdekte....
Maar zo slechts een ruischend blad,
U ontdekt: kies dan vrij 't pad.

Als men luisteren wil moet men het geheim doen. Maar gij wist immers wat gij begeerde te weeten?

TEEUWIS.

Moeder! ik geloof dat gij gelijk hebt, Een andermaal zal ik beter oppassen.

ELSJE.

Ja, een andermaal zullen *zij* beter oppassen, en zich niet laaten beluisteren. - Even zo onnozel was het van u, dat gij haar in haar bijzijn, tegen mij verklaagde.

TEEUWIS.

Zo? - Nu, goed; op een andermaal zal ik niets onderzoeken; maar nu wil ik u ook niet zeggen wat ik weet.

ELSJE.

Zijt gij niet gek Teeuwis, dat gij het Meisjen niet weêr goed wilt doen worden? Gij zijt anders schelmachtig genoeg. Kost gij het mij dan niet alles in het oor zeggen wat gij wist? Moest zij 'er juist bij zijn?

TEEUWIS.

Ja, zo? Nu, dan kunnen wij Krelis thans pen drommelsche pots speelen.

ELSJE.

Zoveel te beter: want dit zeg ik u, dat indien zij heden uw vrouw niet wordt, zij het dan nimmer wordt.

TEEUWIS.

Nu, dan zal zij het worden, al stond zij op haar hoofd.

ELSJE.

Gij weet, wat zij voor heden, op de gouden bruiloft van haar Grootvader, belooft heeft?

TEEUWIS.

Dat denk ik: en daarom wil Antje ook in stad, bij den Hospes in *de Schenkkan*, laaten vraagen, of zijn zoon niets van Krelis gehoord heeft.

ELSJE.

Zie dat eens aan. Maar ik heb het wel gedacht. Wanneer Neeltje bij Antje komt, dan worden de hekken altoos verhangen. En dat vrouwmensch heeft zulke streeken in 't hoofd..... Nu, dan moeten wij wat verzinnen.

TEEUWIS.

Dat is al verzonnen! Dat is al verzonnen. Gij weet, dat ik veel bij dien waard verkeer, wanneer ik in stad kom. Wij hebben reeds een brief van Krelis door hem weggekaapt, en nu zal hij 'er een bestellen.....

ELSJE.

Hoe! wat? Gij hebt dan een brief van Krelis?

TEEUWIS.

Wel neen ik; maar ik wil 'er een schrijven, even of de Zoon aan zijn Vader *Hagel* geschreeven had; en deeze zal hij vertoonen, wanneer Antje naar Krelis laat vraagen.

ELSJE.

Ha! heb ik het niet gezeid, dat gij schelmachtig genoeg zijt..... Maar wat zal 'er dan in dien brief staan?

TEEUWIS.

Wat anders, dan dat Krelis dood is?

ELSJE.

Maar wanneer dit reis niet waar is, en het komt uit?

TEEUWIS.

Dan komt het uit. Als Neeltje mijn Vrouw is, dan moet zij het blijven; en scheld zij mij dan de ooren vol, dan zullen alle de Moolenwieken zo klappen, dat ik niets kan hooren.

ELSJE.

Maar zal de waard dan ook zwijgen?

TEEUWIS

Waaröm niet? Het kost een zak meel. En zo dra ik iets voor zijn broêr de Bakker te maalen heb, dan peeper ik hem mijne schade weêr in.

Wijze: Lijsje sliep in 't Bosch in 't Lommer.

Ik doe gelijk de groote Heeren
Een klein geschenkjen op zijn tijd.
Op dat het dubbel weêr mag keeren,
Want dit verzoet de waarde en vlijt.
Men weet als groote liên wat schenken,
Dan zitten ze op het Vinkentouw.
Ze schenken trouw; ze schenken trouw;
Maar blijven toch gestadig denken:
Ik schenk wel trouw; ik schenk wel trouw;
Maar wagt eens tienmaal meer van jou.

ELSJE.

Ha! ha! ha! ha! Schelm! Nu, hoe wilt gij dan schrijven?

TEEUWIS.

Net als men schrijft, als 'er iemand dood is, ‘Ik hoop dat gij welvaart, lieve Vader! anders zou het mij leed zijn. Krelis is dood. De arme drommel is gestorven. Hij is ook reeds begra-

ven. Zeg het toch aan zijn beminde, Neeltje Clorisse: die zal recht bedroeft zijn. Zend mij bij geleegenheid wat versnaapering, en vooräl Tabak. Ik kan met mijne leening niet toe, en groet mijn Moeder.

TOBIAS HAGEL.

ELSJE.

Zou men dat kunnen gelooven van u! Maar gij zijt, zo als ik gezegt heb, eenvoudig en schelmachtig.

TEEUWIS.

Ja, ik wil geen Vrouw hebben, om 'er komplimenten meê te maaken, dat zou mij hoofdbreeken kosten; maar de schelmstukken komen van zelfs bij mij op.

ELSJE.

Nu, loop spoedig heen en schrijf, op dat het bericht in stad is, wanneer het Meisjen daar komt!

TEEUWIS.

Wees maar onbezorgt: mijn Moolenjongen zal op de kleine Vos terstond naar stad rijden; en zal 'er dus veel eer dan zij wezen. Wanneer ik zo iets in 't hoofd heb, dan moet het 'er mede door.

ELSJE.

Ha! - Daar komt mijn Man..... Maak u voort.

Zesde tooneel.

TOMAS, NEELTJE, ELSJE, wat ter zijde op het Tooneel.

NEELTJE.
Ja, ja: wanneer Moeder wil, dan wilt gij wagten; dat is te zeggen: zij wil niet, en dan wilt gij ook niet.

TOMAS.
Zij zal wel willen, Neeltje, als gij het haar maar een beetje verstandig voorstelt.

NEELTJE.
Ach! lieve Vader! laat zij dan toe, dat men verstandig met haar spreekt?

ELSJE, ***naar hen toetredende, terwijl zij beiden verschrikken.***
Ha! Slang! hitst gij uw Vader op? En uw Vader is onverstandig genoeg om u aan te hooren?

TOMAS.
Nu, nu Moeder; het was niets; geheel niets. Zij zei slechts...

ELSJE.
Zij zei slechts, dat haar Moeder niet toestond dat men verstandig met haar sprak: als of alles, wat dat lieve Dochtertje in 't hoofd heeft, verstandig ware.

NEELTJE.
Het is toch zo geheel onverstandig niet, dat ik Krelis, aan wien ik verloofd ben, die mijn vrijër is, en dien ik bemin, mijn woord wil houden?

TOMAS.

Ja, ziet gij, mijn lieve vrouw?

Wijze: Waar of mijn Rozalijntje blijft?

Een eerlijk man houd steeds zijn woord
Wanneer 't hem doenlijk is.
En Krelis, die haar hare bekoord,
Had mijn beloftenis:
Eat hij, vereenigd door den trouw
Het Neeltjen, ongestoord
In vreugde en rampen deelen zou.
Ik hou dan ook mijn woord.

ELSJE.

ô! Die eerlijke Man! En wat hebt gij Teeuwis dan beloost? Dat als Krelis op de Gouden Bruilost, van uw ouden Vader, niet weder hier was, dat zij Teeuwis dan zou neemen? Hebt gij dat niet belooft? he! Hebt gij het aan onze goede vrienden niet gezegt? he! Wie heeft dan uw laatste woord? en wien moet gij het houden? zeg!

TOMAS.

Ja, Neeltje, dat is mij daar even niet ingevallen. Het helpt niet, gij moet....

NEELTJE.

Maar het staat toch aan u, mij aan mijne beloften over te laaten. U, en niet hem, heb ik het beloofd. Derhalven verzoek ik u lieve Vader....

TOMAS.

Dat is ook weêr waar, Vrouw. Zij is toch de gewigtigste persoon in dit geval; en zij heeft het alleen aan ons belooft; en wij hebben haar Teeuwis ook maar, onder die voorwaarde belooft, dat zij moest willen: derhalven staat het aan ons.....

ELSJE.

Om gek te zijn,en een dwaaze Meid haar' zin te volgen. Wie moet meer verstand hebben, Vader en Moeder, of zij? - Is de Molenaar Teeuwis niet een man, die voor haar en voor ons geschikt is? En om dat zulk een Nufjen, nu eens Krelis in 't hoofd gezet heeft, nu zou Vader en Moeder haar woord intrekken; en zulk een schoone gelegenheid met den voet schoppen.

TOMAS.

Ja, dat is weêr waar, Neeltje. Zulk een kluifjen vinden de Meisjens alle dag niet voor de deur liggen. Ook zou het geheele Dorp zeggen, dat Vader en Moeder als dwaazen handelden, wanneer zij de Kinderen lieten doen wat zij wilden. Waaröm heeft zich die zwierbol laaten belezen om Soldaat te worden. Derhalven....

NEELTJE.

Maar, lieve Vader, Krelis was anders geen zwierbol. Gij weet welk een goed bouwman, welk een vlijtig arbeider hij was: en hebt daaröm ook dikmaals gezegt: Krelis zal en moet mijn Schoonzoon worden. Dat hij nu het ongeluk gehad heeft, om op de Kermis in Stad wat al te diep in het wijnglas te kijken: dat is u zelv immers ook overgekomen?

TOMAS.

Ja, dat is waar, Vrouw. Hij was een vlijtig kaerel, en wanneer ik mij immer een Schoonzoon zoude gewenscht hebben, die ons goed, naa mijn' dood zou aanvaarden, dan ware het Krelis geweest. Dat hij in zijne onnozelheid zoo iets gedaan heeft: wel nu, ik ben zelv, nog een jong

kaerel zijnde, op Heilige dagen, zelden uit de Herberg gekomen, dat Zon, Maan en Sterren, ja de geheele waereld niet met mij rond draaiden. Dus dacht ik....

ELSJE,

Het geen ik lang geweeten heb, dat gij, benenevens uw lieve dochter gek zijt. Denkt gij dan, dat als Krelis geen andere Vrijster had, of niet gegeheel dood was; dat hij dan niet ééns in jaar en dag zou geschreven hebben. De Brabantsche Grenzen, daar hij in Quartier zou zijn, liggen immers niet buiten de waereld?

TOMAS.

Dat is waar, Neeltje; daar heb ik ook niet aan gedacht. Zekerlijk heeft hij eene andere Vrouw genomen, of hij is dood; en dan zouden wij makkelijk kunnen wagten, tot wij alle in 't graf lagen. Teeuwis is bij de hand.....

NEELTJE.

Maar mijn lieve Vader, heeft hij voor negen maanden dan niet nog geschreven? Is het niet mogelijk dat er brieven verlooren geraakt zijn? Dat hij ziek is, of dat hij op commando verder af is gezonden? of zo iets? Kunnen wij niet regtstreeks aan zijn Regiment schrijven?

TOMAS.

Zekerlijk. Mijn lieve Vrouw, dat is heel mogelijk; wij zullen naar zijn Regiment schrijven.

ELSJE.

Ei, wat drommel! Schrijf aan wien gij wilt. Gij zijt een ouden gek, en laat u van die meid bij den neus omleiden, waar zij u hebben wil.

Beurtzang.

Wijze: Laatstmaal toen ik lag en sliep.

ELSJE.
Laatst beloofden Ik en Gij,
Haar aan Teeuwis 't stond ons vrij.

TOMAS.
Ja, ja, Neeltje ja; gij moet heden
U besteeden.
Ja, ja, Neeltje, ja: Teeuwis wagt uw woord wel als.
***

TEEUWIS.
Krelis heest mijn woord alleen,
Moet ik hem ontrouw zijn? Neen!

TOMAS.
Neen: neen, Neeltje neen, gij hebt reden,
Wees te vreeden,

TOMAS en NEELTJE.
Neen, neen, Neeltje, neen, Volg toch nooit ontrouwigheên,
Neen, neen, Vader neen, Nimmer eischt ge ontrouwigheên.

***

ELSJE.
Maar wie heeft ons woord dan, zeg?

TOMAS.
Dat heeft Teeuwis zeker weg.

NEELTJE.
Maar, maar, Vader! maar, wie zal trouwen?
Wie aanschouwen?

TOMAS.
Maar, maar, Neeltje, maar,
Gij moet trouwen, dat is klaar.
***

ELSJE.
Neem den Moolnaar tot uw min.

NEELTJE.
Dien ik niet beminnen kan?

TOMAS.
Ja, ja, Neeltje ja, dat geest reden.

ELSJE.
Schoone zeden!

Alle drie te gelijk.

TOMAS,
Ja, ja, Neeltje, ja,
Krelis komst is reeds te spae.

ELSJE,
Ja, ja Neeltje, ja,
De Moolnaar wagt uw woord wel dra.

NEELTJE,
Ja, ja, Vader, ja,
Krelis min ik hoe 't ook ga.

Zevende tooneel.

KLORIS, TOMAS, ELSJE, NEELTJE.

KLORIS.
Nu, nu, mijn lieve Kinderen, wat is hier weêr te doen? - Een kleine twist? dat zou mij leed zijn, want ik zou niet gaarne zien, dat dezen dag door eenige onrust gestoord wierdt. Ik zou u gaarne zoo gelukkig zien, als ik thans ben. Heden is het vijftig jaar, dat ik mijn goede Roosjen heb. Hemel! waar zijn die vijftig jaar gevlogen! Onder hoe veel smart en vreugde zijn zij verdweenen. Doch aan vreugde heb ik meer deel dan aan de smarte gehad, en hoe gelukkig heeft mij de Hemel, de

laatsten ook doen overwinnen! Hos veel zegen genoot ik! Kinderen en Kindskinderen rondom mij. Alle wel bezorgt, geen enklen kwaade onder hen. Nu, den Hemel zij dank! Heden moet het een rechte vreugdedag voor mij zijn.

Wijze: Geld is de ziel van alle zaaken.

Dees blijde dag van waar genoegen
Voert nieuwe kragt en leven aan,
Alles mogt zich naar mijne wenschen voegen,
Juichend herdenk ik mijn Jeugds bestaan.
't Hoofd, gesierd met bloemenkranssen,
Zal op dat genoeglijk Feest,
Telkens herdenken, onder 't vrolijk danssen,
Wat ik thans ben - en ben geweest. ./.

Ja, heden wil ik u, mijne Kinderen, mijne Kindskinderen, en Kindskinds-Kinderen alle om mij en Roosje zaam vergaderen, en u zegenen. - Ik kom om u alle hartelijk te verzoeken, en met ons voor lief te neemen, wat de Hemel ons geschonken heeft.

TOMAS.

Wij zullen komen, lieve Vader: wij zullen alle komen.

ELSJE.

En ons met u verheugen; lieve Vader!

NEELTJE, *Kloris de hand kuschende.*

En u van harten geluk wenschen, en den Hemel smeeken, om u nog lang bij ons te laaten.

KLORIS.

Maar, mijne lieve Kinderen, laat mij toch reis vraagen, wat was 'er te doen, toen ik hier kwam? Ik hoorde wel dat gijlieden het met elkaêr niet vol. komen eens waart.

TOMAS, [*zij spreeken alle drie te gelijk*]
ô Wat zou 'er te doen zijn? Wij konden niet overeenkomen wegens een Bruigom voor Neeltje....

ELSJE.
Die drommelsche Meid staat altoos nog vast op den weggeloopen Krelis.....

NEELTJE.
Ach! lieve Grootvader! thans wil mij mijne Stiefmoeder dwingen, dat ik met Teeuwis....

KLORIS.
Nu, nu Kinderen, gij moet niet alle te gelijk spreeeken. Komt, eerst de een, en dan de ander! Ik begrijp het wel, het is over Neeltjes huwelijk, dat gij zamen oneens zijt. Tomas gij zijt Vader; spreek gij eerst.

TOMAS.
Vrouw! vertel gij het; want ik weet toch, dat ik het niet naar uw' zin kan doen.

ELSJE.
Zo? Gij zoudt het niet naar mijn zin kunnen doen? Gij kunt uw Vader wat wijs maaken! Hij eischt het van U, derhalven kunt gij ook vertellen. Ten minste ik doe het niet....

TOMAS.
Ik meen slechts dat gij kunt zeggen wat gij wilt; dat ik mij alles zal laaten welgevallen.

KLORIS.
Ja, dat is juist uw gebrek, Tomas. Gij zijt een goed en braaf man: maar gij vergeet te dikmaals, dat gij Vader van uw huisgezin zijt. Uit liefde tot vreede, laat gij u alles wel gevallen, wat 'er voor-

valt; en uwentwegen zou in uw huis, alles 't onderste boven kunnen staan.

ELSJE.

Gij hebt gelijk, Vader. Wanneer het op hem aankwam, dan zou hij de hand aan den Ploeg slaan, en zorgen dat het Werkvolk op geen karssensteen zou treden. Hij spant 's morgens de Paarden zelve aan, op dat de Knechts nog een kwartier op èèn oor liggen, en luieren kunnen.

TOMAS.

Och! die arme lieden....

KLORIS.

Nu, nu moeder; het een is toch beter als het ander. Gij kakelt zoo veel te meer. Neem het mij niet kwalijk; gij zijt anders een brave, werkzame en huishoudende vrouw; maar uw gebrek is, dat alles naar uw hoofd moet gaan.... Nu, ik zal u niet veranderen; en mogelijk moest mijn Tomas zulk een vrouw hebben, wanneer het bij u beiden zo goed zoude gaan, als het gaat. In den grond hebt gij elkander toch beiden lief.

TOMAS.

ô Ja, met al mijn hart.

ELSJE.

Ja, als hij zich het hoofd maar zo niet draaijen liet, van Neeltje.

NEELTJE.

Ik denk moeder, dat gij Vaders hoofd vrij wat meer draait als ik....

ELSJE.

Wat zegt gij daar?

KLORIS.

Nu, nu, met zagtheid moeder Elsje. Ik kan u zekerlijk niet verdenken, dat gij Neeltje niet zo lief hebt als ik.....

ELSJE.

Ik haar niet lief hebben?

TOMAS.

Ja, ja Vader, zij heeft haar lief. Wis en waarachtig!

ELSJE.

Nu, daar hoort gij of ik ongelijk heb. Gij weet Vader, dat zij belooft heeft, om den Molenaar Teeuwis te zullen trouwen, wanneer Krelis op uw gouden Bruiloft niet weêr thuis was.

TOMAS.

Ja, dat heeft zij.

NEELTJE.

Ik heb het gedaan: maar.....

KLORIS.

Nu, laat Moeder uitspreeken. Ik beken het, ik zou zelv' gaarne zien, dat gij ook nog bezorgt was, eer ik stierf. En deeze dag was daar als toegeschikt. Dubbel zou ik mij dan verheugen, en mij aan dezelve, als aan den gelukkigsten dag mijnes levens herinneren.

ELSJE.

Nu, dat dacht ik ook Vader, dat het u tot vreugde zou verstrekken. Gij wilt het: wij willen het! zij heeft het belooft, van Krelis heeft men, zederd negen maanden, noch taal noch teken gezien: hij heeft haar geen enkelen letter geschreven, en is zeker dood.

NEELTJE,
Even of 'er niet nog meer oorzaaken kunnen zijn, waaröm hij niet schrijft, en niet komt.

TOMAS.
Ja, dat kan ook wel wezen.

KLORIS.
Verder, Moeder!

ELSJE.
Wij alle kennen Teeuwis. Hij is omtrend de rijkste in 't gansche Dorp.

NEELTJE ***ter zijde.***
Maar ook de lompste.

ELSJE.
Hij is geen Lichtmis.....

NEELTJE ***ter zijde.***
Daar is hij te lui toe.

ELSJE.
Hij zal haar alle liefde en weldaên bewijzen; en evenwel wil die Hex niets van hem zien noch hooren. Heb ik nu gelijk, Vader? of ongelijk?

TOMAS.
De Moeder heeft gelijk, Vader! zij heeft gelijk.

KLORIS.
Het kan zijn; maar als 'er twist is moet men beide partijen hooren. Derhalven Neeltje?

NEELTJE.
Ik beken lieve Grootvader, dat ik kwalijk gedaan heb, dat ik u allen beloofd heb, om Teeuwis heden het jawoord te geeven.

ELSJE.
Nu heb ik toch reis ééns gelijk,

NEELTJE.

Maar voor eerst zo heb ik gezegt, wanneer Krelis niet weêr kwam: doch dat is immers nog mogelijk, zo lang hij niet dood is: is het heden niet, het kan morgen zijn.

TOMAS.

Ja, dat zou wel kunnen wezen.

ELSJE ***tegen haar' Man.***

Gij zijt gek.

(Kloris wijst met zijn Vinger tot zwijgen.)

NEELTJE.

Ten tweeden, zo komt het alleen op u aan, mijn lieve Ouders! om mij aan mijne belofte over te laaten; geduld met mij te hebben....

TOMAS.

ô Ja, mijn kind, van harte gaarne.

ELSJE.

Ik erger mij dood over dien....

KLORIS ***zijn hoofd schuddende.***

Hem!

NEELTJE.

Eindelijk, zoud gij mij wel ongelukkig willen maaken? En dat zou ik zeker zijn, wanneer ik heden mijn woord gaf, en Krelis kwam weder; als hij mij als voorheen beminde, en ik - ik een ander toebehoorde? - Zo lang ik derhalven niet weet, of Krelis levend of dood is, kan ik aan Teeuwis niet denken.

Wijze: 'k Moet met geduld tot morgen wagten.

Ik kan mijn hart niet nog ééns geeven.
Ach! Krelis heeft dat hart alleen.
Hij is mijn vreugd, mijn troost, mijn leven:
Dat alles wil ik voor hem besteên.

Nooit kende ik zoo de kragt der liefde
Die trek der jeugd en tederheid:
Die onze borst welêer doorgriefde,
En die nog groeit en nooit misleid. ./.
⁎
Als mij het zweet langs 't voorhoofd vloeide,
Veegd' hij het af met 't koelste blad.
Wees mij de schaduwe en vermoeidde
Zich aan mijn werk, door hem opgevat.
Hij plantte, zaaidde en spitte de aarde,
Bragt water aan voor 't loeijend vee,
En 't eerste Lam dat zijne kudde baarde,
Bragt zijne gunst mij jaarlijkse!, meê. ./.
⁎
Mijn klein lief Tuintjen, agter mijne weiden,
Aan 't Beekjen dat zijn hand mij schiep,
Deedt hij den frischten geur verspreiden,
Dien hij uit bloemen en kruiden als riep.
Gints bouwde hij een Zomerhuisjen,
Plantte het rondöm met Jasmijn:
En spoedig deedt hij 't kleine kluisjen,
Een broeikast vol purper druiven zijn. ./.
⁎
Daar zwoer hij mij - en ik hem weder,
Eeuwige liefde en vaste trouw,
Gij zaagt op ons vol goedheid neder;
En wildet dat ik hem minnen zou.
Mag ik hem dan, daar zijn vertoeven
Hem mij voor eenigen tijd ontrukt,
Door ongetrouwheid ooit bedroeven? -
Ik sterf veel liever dan dat dit gelukt. ./.

TOMAS, ***zeer beangst.***

Neen, neen Neeltje! gij moet Teeuwis niet trouwen.

ELSJE.

Met voeten zou men ze trappen!

NEELTJE.

Ach! lieve Grootvader! beslisch gij het. Gij hebt *mij* lief; gij hebt *ons allen* lief. Ik wil mij geheel onderwerpen aan uwen wil.

KLORIS.

Goed. Wilt gij lieden dat ook doen? - Maar van u Tomas, weet ik dat reeds vooraf.

TOMAS.

ô Ja Vader! gij verstaat het beter dan wij alle.

ELSJE.

Nu, Vader, gij zult immers niet.....

KLORIS.

Hoort naar mij! - Neeltje heeft geen ongelijk.....

ELSJE.

Ja, dat heb ik wel gedacht: dat lieve troetelkindjen.....

KLORIS.

Nu, wees stil, goede Moeder! Stel u maar gerust. Gij zult mij zelfs gelijk geeven, wanneer gij mij gehoord hebt. Van rechtswegen kan Neeltje met Teeuwis niet trouwen, om dat Krelis haar woord heeft: hij moet het haar dus zelfs weêr te rug geeven, of hij moet het niet te rug kunnen geeven; dat is te zeggen, dat hij dood moet zijn. Een wederzijdsche toestemming, of de dood alleen, kan zulk eene beloftenis verbreeken. Zo lang nu als zij het laatste niet zeker weet, zo staat het niet aan haar.

ELSJE.

Ja, nu zijn wij veel verbeterd, lieve Vader. Waar door weeten wij dan of hij dood is? Kunnen wij, zo doende, niet tot in Eeuwigheid wagten, en alle eerst ten grave vaaren.

TOMAS.

Ja, daar heb ik niet eens aan gedacht.

KLORIS.

Dat moeten wij zo dra mogelijk onderzoeken. Wij hebben maar een Bode naar zijn Regiment te zenden.

TOMAS.

Heb ik het niet gezegt? - Naar zijn Regiment.

KLORIS.

En al moest het mijn laatste Ducaton kosten, dan heb ik dit voor mijn Neeltje nog over. - Of, ik, gaa bij onzen braaven Ambagtsheer: hij heeft ook een tijd lang gediend, en heeft veele kennissen onder de Officieren; mogelijk weet hij nog een anderen weg. Ik wil hem bovendien verzoeken, om ons heden de eer aan te doen, om op ons kleine Feest te gast te komen..... He! daar komt hij juist aan.

Agtste tooneel.

EELHAET, KLORIS, TOMAS, ELSJE, NEELTJE.

EELHART.

Goede morgen, waarde beste Vader! goede morgen, mijne Vrienden! Ik wilde juist naar u toe.

KLORIS.
ô! Mijn Heer, gij zijt veel tegoed. Waaröm zoud gij naar mij toe gaan? Mijne oude voeten zijn zo stijf noch niet, dat ik niet bij u zon kunnen komen. En ik was net van voorneemen.....

EELHART.
Zo veel te beter, dat wij elkander ontmoeten. Ik kom om u mijne hartelijke vreugde te betuigen, dat gij den, voor u zo gewigtigen dag, met uw braave Vrouw beleeft hebt; en om uw verder alle mogelijke zegen toe te wenschen.

KLORIS.
Ik bedank u, mijn Heer! Met mond en hart dank ik u. Mag ik u echter om eene gunst verzoeken?

EELHART.
Om alles wat gij wilt, brave Grijsaart!

KLORIS.
Mogelijk kunt gij u onzen buurman Krelis nog herinneren. de eenige Zoon van Jan Wagter.

EELHART.
ô Ja; gij weet dat ik alle lieden, klein en groot, in mijn Dorp ken. Hij was een naarstig borst, en het doet mij leed dat hij soldaat geworden is.

KLORIS,
Mij niet, mijn Heer.....

NEELTJE.
Wat zegt gij, Grootvader?

TOMAS.
Nu, het was waarlijk toch geen beste daad.

KLORIS.
Waaröm niet? Het is altijd goed, dat een jong

Kaerel een beetjen in de Waereld rond zwerft, en een tijd lang zijn Vaderland diend.

EELHART.
Aan deeze denkbeelden ken ik den braaven Kloris.

ELSJE.
Maar het is toch niet mooij, dat men zijn Meisjen laat zitten.

NEELTJE.
Of zich zelven een kogel voor den kop laat schieten?

TOMAS.
En daarna in 't geheel niet weder komt.

KLORIS.
Dat is ook geen kwaad; want men sterft in zijn beroep. Maar komt zo iemand gelukkig weêr thuis, dan is hij eens zo veel waard als een andere Boer. Hij is verstandiger, geschikter, weet met de Lieden beter om te gaan; leert met weinig geld huis houden, en weet eene menigte dingen, van welken een eenvoudig Landman op zijn hoeve nooit iets gehoord of gezien heeft.

TOMAS.
Ja, dat is waar: had ik dat eer bedacht, dan was ik zelv soldaat geworden.

EELHART.
Recht Kloris, gij zijt het beste voorbeeld daar van.

NEELTJE.
Dat denk ik ook. Komt Krelis te rug, dan zal men zien, welk een Kaerel hij geworden is.

ELSJE.
Ja, en brengt hij een Stads meisjen mede, dat hij zekerlijk zal doen wanneer hij nog leeft: maar hij zal wel dood zijn.

NEELTJE.
Zekerlijk u ten gevalle.

KLORIS, ***gebied stilzwijgen.***
Nu, hebt eerbied voor mijn Heer. - Ja, om verder te gaan; deeze Krelis was aan mijn kleindochter verlooft,

NEELTJE.
Hij meent mij, mijn Heer.

EELHART.
Ik meende dat de Molenaar Teeuwis naar uw verkeerde?

ELSJE.
Ja, de Molenaar; is dat geen braaf man?

NEELTJE, ***ter zijde.***
Braaf, wanneer hij zijn' Ezel gelijkt.

KLORIS, ***stilzwijgen gebiedende.***
St! - Zij kan den Molenaar niet eer neemen, mijn Heer! voor dat zij weet, of Krelis niet weder komt; en of hij levend of dood is.

NEELTJE.
Och! hij leeft zeker nog.

TOMAS.
Ik geloof het zelv'.

ELSJE.
En ik zeg dat hij dood is; dood, zo dood als een pier: want waaröm schreef hij in jaar en dag niet?

TOMAS.
Dat is ook waar; waaröm schreef hij niet?

KLORIS.

St! - Nu zouden wij gaarne in 't zekere bericht hebben. Kunt gij ons daar toe geen middel aan de hand geeven, mijn Heer. Hij is onder het Regiment van d'*Envie*, aan deBrabantsche grenzen.

EELHART.

ô Met de eerste post. Ik ken hem. Hij was toenmaals Major bij het Regiment, in het welk ik eenige jaaren als Luitenant gediend heb. Ik verliet den dienst, en aanvaarde deeze Landgoederen, toen mijn oudste broeder stierf. Ik heb hem voor eenige jaaren te *Maastricht* gesprooken; hij heeft mij op de vriendelijkste wijze onthaald; en ik ben verzekerd, dat hij mij daadlijk zal antwoorden, wanneer ik aan hem schrijf.

KLORIS.

Goed! goed! ik dacht wel dat gij raad zoudt weeten.

ELSJE, *ter zijde*.

Dat u de drommel haal! - (*overluid*) Het antwoord zal wel zijn, dat hij dood is.

NEELTJE.

Daar ziet men uit, hoe wel gij het meent.

KLORIS.

St!

EELHART.

Nog meer, waarde Kloris, ik beloof u, wanneer hij leeft en 'er u iets aan gelegen legt, dat hij dan los komt, want ik wil.....

NEELTJE.

ô Gij zijt de weldaadigste en braafste Heer!

KLORIS.

ô Dat is uitmuntend! - Maar nu kom ik nog met een ander verzoek.

EELAATT.

Spreek ronduit, waarde Grijsaart.

KLORIS, ***lagchende.***

Ik weet, dat gij mijne vrijpostigheid niet kwalijk neemt. Ik zou heden, op den vijftigsten verjaardag van mijn Huwelijk, aan mijne Maagen, die gij weet dat tamelijk talrijk zijn, een klein Feest geeven. Naar mijne omstandigheden zal 'er niets aan ontbreeken, van het geen mij, aan de vrolijke dagen mijner jeugd kan herinneren; en mijne oudste kinderen, benevens de thans levende jeugd, rondom mij zo veel genoegen te doen smaaken als mij mogelijk is. Maar wat kan een volk tot meerder vreugde verstrekken, dan dat het deszelfs Heerschap, als getuigen van zijne vermaaken, aanwezig ziet. Dan verheugen zich lieden van uwen rang eerst als verstandige menschen; en die der minderen verheffen zich eeniger maate boven hunnen stand, om dat edelen zich met hen gelijk stellen: zij voelen het recht der vriendschap en der Menschlijkheid. - Vergeef mijne beuzeltaal, mijn Heer! dit is een gebrek der ouden Ja, ik wilde u derhalven verzoeken, om ons met uw bijzijn te vereeren.....

EELHART, ***hem bij de hand vattende.***

Gij komt mij voor, waarde Grijsaart. Ik kwam juist om mij daar toe aan te bieden; doch onder geen andere voorwaarde, dan dat gij uw geheele

Gouden Bruilost aan mijn bestuur overlaat. De schikkingen zijn daar toe reeds gemaakt. Ik heb met het krieken van den dag, mijn Hofmeester en Bedienden reeds rond gezonden, om alle uwe vrienden en magen te verzoeken. Met den Dominé en den Schoolmeester, had ik reeds voor lang afgesproken, en het mij zelven als een plicht voorgeschreven, om deezen dag zo vrolijk door te brengen als mij maar mogelijk is. Ja, bij mij, in mijn Tuin, zal uw Feest, indien gij het goedvind, gevierd worden.

KLORIS, ***weent, en wil hem de hand kussen; Eelhart omhelst hem.***
Waar mede verdiende ik deeze gunst? Ach! waar mede? Ik ben reeds te oud, maar mijne kinderen.... woorden ontbreeken mij.

EELHART.
Ik kan u de dankbaarheid, welke ik u schuldig ben op verre na niet voldoen. Ben ik u mijn leven niet verschuldigt?

KLORIS.
Mij, mijn Heer! Gij spot 'er meê.

EELHART.
Toen gij mijn Vader het leven redde, schonkt gij mij het mijne toen niet? Gisteren heb ik het nog in een Memorieboek, dat mijn Vader geduurende zijn Krijgsdienst hield, met vermaak gelezen.

Wijze: Un Matin brusquement.

Toen eens by Malplaquet,
Mijn Vader een Corps moge gebieden,
En vol moed, onverlet
's Vijands heir al te naauw dorst bespieden:

Toen omringde hem onverwagts een drom
's Vijänds Ruiters vloogen alöm.
Afgesneden van zijn vrinden
Kon hij den Vijänd niet meer ontvliên,
Afgesneden van zijn vrinden,
Was niets dan de keten of 't graf te zien./.

KLORIS.

Ja, ja, ik herinner het mij nog zeer wel. Het was een heete dag. Onze goede Majoor, uw Vader, was een beetje te vuurig! Ik was toen omtrend negentienjaaren oud.

EELHART.

Den dood koos hij als een man,
Zijn moed bleef standvastig in 't strijden,
Nu valt hij op hen an,
Dan verweert hij zich in het lijden.
't Gansche veld was met 's Vijänds bloed bevlekt,
Aller driften waren gewekt:
Eene hand grijpt zijne hairen
Een Zabel zweeft hem over het hoofd.
Eene hand grijpt zijne hairen,
En de ander had hem haast het hoofd gekloofd./.

KLORIS.

Ach! ik ijs 'er nog van, wanneeer ik 'er aan denk.

EELHART.

Dees hand zo dreigend' en straf,
Viel ras met den Zabel ter neder,
Een Zwaard sloeg dien ijlings af,
En herstelde mijn Vader straks weder.
Deeze hakt met zijn Sabel den rugweg vrij,
Een kloek ruiter stond hem bij.
's Vijänds drommen vielen, vlooden,
Een Engel streed naast mijn Vaders zij.

's Vijänds drommen vielen, vlooden,
Een Engel benield hem - en dien wam gij./.

KLORIS.

Neen, dat was onze lieven Heer, die mij het gevaar van den Majoor van verre deedt zien. Het is ook een van mijn besten, schoon niet van mijn braafste daaden geweest: want ik had nog vijf kameraaden bij mij.

EELHART.

Gij waagdet toch uw leven?

KLORIS.

Wat was mijn leven in vergelijking met het leven van zulk een kloekmoedig Heer? Tienmaal zou ik het voor hem gegeven hebben: en de houw in den kop dien ik toenmaals van het slagveld bragt, heb ik altoos als het grootste eerteken aangezien, dat ik uit den Oorlog heb overgehouden.

EELHART.

Zeg dat niet, braave Kloris. Uw leven is het Vaderland zo nuttig geweest, als het leven van mijn Vader, en dat van andere aanzienlijke lieden. Hoe veel braave, nuttige en werkzame lieden zou het Vaderland thans missen, indien gij uw leven verlooren hadt.

KLORIS.

Zouden zij zo braaf, nuttig en werkzaam zijn, wanneer zij niet altijd zulk een goeden Ambagtsheer gehad hadden, die mij en hen het voorbeeld van braafheid gegeeven heeft? Hoe dikmaals hebt gij ons allen in het Dorp het leven behouden? Aan wien hebben wij nog heden onzen welvaart te dan-

ken? Ach! wij behoeven alleen nog maar aan het voorige jaar te denken.

TOMAS.
Ja wel, hadden wij kunnen maaijen, indien wij niets te zaaijen gehad hadden?

ELSJE.
Aan ons geluk -

NEELTJE.
En aan het gebrek dat ons omringde.

Beurtzang.

Wijze: Men zing het Huwlijk en de Min.

CHOOR.
Zo lang onze oogen open staan,
Roemt onze tong uw brave daên.
Zo lang onze oogen open staan.
Heft 't dankbaar hart dees beurtzang aan.

KLORIS.
Toen opgezwollen stroomen,
Zich wierpen over 't veld,
Zijt ge ons te hulp gekomen,
Hebt hen een perk gesteld.

CHOOR.
Zo lang onze oogen.... enz.

TOMAS.
Gij hebt het zaat behouwen
Dat in de vooren sliep.
Wij konden 't land bebouwen
Tot de Oogst weêr Vruchten schiep.

CHOOR.
Zo lang onze oogen.... enz.

ELSJE.
Toen wrange Veepest woedde,
Bragt ge ons verligtnis aan.
Uw zorg die veel vergoedde,
Bevestigde ons beslaan.

CHOOR.
Zo lang onze oog en.... enz.

NEELTJE.
Uw gunst heeft ons behouwen,
In duurte en hongersnood.
Elk mogt op u vertrouwen,
Gij gaaft den Armen brood.

CHOOR.
Zo lang onze oogen.... enz.

EELHART.
Uwe dankbaarheid, mijne Vrienden, gaat veel te ver. Het was mijn plicht dien ik deed; en wee hem! die zijnen plicht niet vervuld jegens den geenen die hem aanbevoolen zijn. Nu, ik wagt u op mijne Plaats.

(Hij vertrekt.)

KLOTRIS.
Dat is geen Heer, maar een Vader over het Ambagt zijn. Komt, laat ons alle zijne deugd trachten naar te volgen.

CHOOR.
Zo lang onze oogen open staan
Erkent ons hart zijn brave daên.
Zo lang onze oogen open staan,
Prijze elk wat hij ons heeft gedaan.

KLORIS en NEELTJE.

Gelijk aan frissche stroomen,
Een boom in welstand bloeit:
Moet zegen op hem konen,
Die hem en ons besproeit.

CHOOR.

Zo leng onze oogen open staan,
Erkent ons hart zijn braave deên.
Zo lang onze oogen open staan,
Prijze elk wat hij ons heeft gedaan.

Einde van het Eerste Bedrijf.

Tweede bedrijf.

Het Tooneel is in het Dorp, voor het Huis van Kloris.

Eerste tooneel.

KRELIS, met een doornstok in de hand.

Wijze: Je suis Lindor ma nalssance est communes.

Thans ben ik weêr alwaar ik ben geboren,
Waar ik mijn Neeltje in druk en traanen liet.
Gints daagt mijn heil in het aangenaam verschiet,
Waar zij baar klagt, misschien te veel reeds heeft doen hooren.
*
ô Lieve plaats van vreugd en vergenoegen,
Daar zij zo vaak mij haar blijde liedjens zong.
Daar 't stille veld mijn ruischpijps toontjens vong:
En alles zich tot ons geluk scheen zaam te voegen.
*
Hoe dikmaals mogt mijn stem haar slaapjen stooren,
Als zij, vermoeid, gints aan 't ruischend beekjen sliep.
En ik, verheugd, haar bespiedden en ontliep:
Om haar verwijt, met meerder vreugd, in 't bosch te hooren.
*
Getuig gij eerst, ô lommerijke Linden!
Daar onze hand elks naam heeft in gegrift.
Laat mij die blijk van jeugdig minneschrift,
En Neeltjes naam met haare liefde wedervinden.

(Hij gaat naar een boom, die op eenigen afstand staat, en beschouwt deszelfs hast.)

ô Zij staan nog zo frisch, of zij gisteren eerst gesneden varen. - Maar hoe zal het bij Neeltje

(op zijn borst wijzende)

hier uitzien. - Ik moet toch eerst eens bij Antje gaan..... St! Hoor ik haar daar niet in het besch? -

[Antje loopt meimerende door het Bosch heen en weder, even of zij iets zegt.]

Het is nog altoos dezelfde vrolijke zingende Ant. Ik moet eens hooren wat zij prevelt.

Tweede tooneel.

ANTJE in 't Bosch, KRELIS.

ANTJE.

Dat arme Vogeltjen!

Wijze: Schoon dat ik onder het groen.

Ach! ach! het Beestjen is dood!
Zijn jongen tjilpen, klagen,
Staan bloot voor alle plaagen.
Men trof zo wreed als snood,
Den zoeker van hun brood,
In het midden van zijn kweelen,
Met zijne boschgespeelan:
In 't zagte minnelied,
Zag hij den Jaager niet.
Wie zal zijn kroost nu voeden?
Wie 't koestren en behoeden?
Wie dekt het als welêer?
Wie geeft hem 't leven weet?

^o Als mijn goede Krelis.....

KRELIS.

Antje! - Antje! -

(Hij verbergt zich een, weinig.)

ANTJE.
Wat hoor ik! - Ik word geheel bevreest.

KRELIS.
Zuster Antje!

ANTJE ***hem gewaar wordende.***
Hemel! zijt gij het, of is het een Geest? -

(Zij loopt naar hem toe, en omhelst hem)

ô Mijn lieve Broeder! Naauwlijks kan ik mijne oogen gelooven. Gij komt waarlijk even of gij geroepen waart! Zijt gij gezond? - Zijt gij vrij? Blijft gij bij ons?

KEELIS.
Dat alles waarde Zuster. Ik heb zekerlijk koortsen gehad...

ANTJE.
Nu; en die hebben u zekerlijk van den dienst geholpen.

KRELIS.
Het mogt wat! Mijn geld. De koorst heeft 'er mij eerder aan dan afgeholpen.

ANTJE.
Hoe zo!

KRELIS.
Hoor, wij hadden een drommelschen Veldscheer, die mij in mijne ziekte hielp; en deeze bewees mij, dat indien ik het waagde om op de koorts mijn ontslag te vraagen, zulks tot mijne gezondheid zoude strekken. Dat de koorts mij een paar duim langer zou doen worden; zo dat de Kapitein mij voor geen 500 guldens ontslaan zou. Want hij wist dat ik nog eenige Landerijën hier had: en waar men de beurs kan knijpen, zijn de Kapiteins niet heel makkelijk tot het ontslag te beweegen.

ANTJE.

Nu.

KRELIS.

Neen, zeide ik, al zou ik nooit uit den dienst raaken, mijn Meisjen moet geen Bedelaar aan mij krijgen. Maar als het eens 50 of 60 Guldens waren. Hij spitste zijne ooren, en meende dat hij mij zou kunnen helpen. In 't kort, wij wierden het zamen eens. Hij maakte den Kapitein wijs, dat ik de vallende ziekte bad. Zoo dikmaals deeze mij zou komen bezoeken, moest ik een braakdrank inneemen, op dat ik 'er zeer ellendig uit zou zien, en brasieljenhout kauwen, op dat ik bloed kost spugen. De Kapitein hield mij voor een dood man, en om evenwel iets te trekken, liet hij mij mijn ontslag voor 20 gulden aanbieden. Ik greep toe: de Kapitein kreeg derhalven 20, en de Veldscheer 40 Gulden, voor welke ik eene handtekening moest geeven. - Maar nu: Waar toe kom ik terug? Tot mijn geluk, of tot mijn ongeluk? Tot liefde, of tot afkeer?

ANTJE.

Tot alle beiden, zo gij wilt.

KRELIS.

Dus is het waar, het geen de Lieden van het andere Dorp mij gezegt hebben? - Ik keer dadelijk te rug, en neem den Snaphaan weêr op Schouder.

ANTJE.

En wat hebben zij u gezegt?

KRELIS.

Dat Neeltje mij niet meer bemint. Dat zij met

den Molenaar zal trouwen; dat het heden de Gouden Bruiloft van Kloris zoude zijn, en dat haar Bruiloft mogelijk wel met een gehouden zoude worden.

ANTJE.

Van dat alles is iets waar, en iets niet waar.

KRELIS.

Derhalven is het waar, dat Neeltje mij niet meer bemint?

ANTJE.

Dat is niet waar, want ik heb haar heden morgen nog gesproken.

KRELIS.

Dus, Neeltje bemint mij: Zij bemint mij? Nu geef ik niet om de rest.

Wijze: Schoont beemden zalig veld.

Mint zij mij, dan is zij mijn,
En zij zal het eeuwig zijn.
Ja, den Moolnaar zij 't gezwooren,
Neus en oogen tand en ooren,
Hou ik af en sla ze in,
Zo hij immer....
Hou ik af en sla ze in
Zo hij naloopt die ik min.

ANTJE.

Ho! ho! broeder; het gansche Dorp maar in brand gestooken, of alles tot warmoes gehakt. Het laat zich ligt zeggen: ‘Neeltje is en blijft de mijne.’ Maar wanneer ze nu eens een Vader en eene Moeder; een Grootvader en Grootmoeder, en een Schip vol Bloedverwanten had, die haar zo lang aangezet hadden om den Molenaar te neemen,

tot zij haar woord gegeeven had? Wanneer zij eens gelooft had, dat gij lang dood waart, wijl gij in jaar en dag geen enkelen letter aan haar geschreven had?

KRELIS.

Hoe! Wat? Ik geen letter aan haar geschreven? Heb ik bij den Sergeant geen brief ingesloten? Heb ik 'er mijn dubbeltjes voor 't *Frankeeren* niet voor betaald; en 'er geen enkelen letter tot antwoord op bekomen?

ANTJE.

Ha! dan is de Brief denkelijk bij de dubbeltjes gebleven. Mogelijk heeft de Sergeant die daadlijk voor Tabak gebruikt, en uw brief tot een zakjen: want korten goed, zederd negen maanden heest Neeltje niets van u gehoord noch gezien.

KRELIS.

En ik geen letter van haar. De drommel zal den Sergeant de kaars houden; wanneer hij mij zulke parten gespeelt heeft, en mij immer legen komt.

ANTJE.

De gevolgen kunt gij nu ligt raaden. Alle haare vrienden hebben haar tot de belofte gedrongen, dat wanneer gij op haar Grootvaders gouden Bruiloft niet hier waart, of dat zij geenig bericht van u had, dat zij dan den Molenaar Teeuwls zoude neemen: en dat is heden.

KRELIS.

Drommels en Hagels!- En gij zegt: Neeltje bemind mij nog? En zij kan zo iets belooven. - Laat mij daadelijk vertrekken.....

ANTJE.

Zagt, zagt, heer Musquettier! vreet ons toch niet op! Wat kan het arme Neeltje daar tegen? Weet zij dan dat gij geschreven hebt, als de brieven niet aankomen? of kon zij vooronderstellen dat gij haar in geen negen maanden zoudt schrijven, daar gij het haar belooft had? Moest zij niet gelooven, dat gij haar vergeeten had, of dat gij dood waart?

KRELIS.

Nu, breng mij dan daadelijk bij haar. Ik zal haar alles verwijten, of.....

ANTJE.

Of hier blijven, en gerust zijn. Het laatste, Krelis, is wel het verstandigste.

KRELIS.

En wagten tot het geen tijd van wagten meet is? Neen Zuster, het moet buigen of barsten.

ANTJE.

Zekerlijk. Maar.....

KRELIS.

Maar ik dacht dat zij mij nog beminde?

ANTJE.

Dat geloof ik.

KRE1IS.

En waaröm gelooft gij dat?

ANTJE.

Om dat zij het mij daar strak nog gezegt heeft; om dat zij Teeuwis gescholden heeft; en om dat zij alleen gedwongen belooft heeft, dat zij hem trouwen zou.

KRELIS.

Kan zij dat alles niet voorgewend hebben, om

geene verwijtingen van u te hoeren? ô Neeltje! Neeltje!

ANTJE.

Weet gij wat, stel haar op de proef. Ik heb haar beloofd, om in Stad bij den Waard HAGEL te laaten vraagen, of hij door zijn Zoon geen tijding van u bekomen hadt?

KRELIS.

En wat verder?

ANTJE.

Merkt gij dat noch niet?

Beurtzang.

Wijze: Avec les jeux dans le village.

ANTJE.

Ik wil bedroeft voor baar verschijnen,
Een hangend hoofd, een zwakke stem,
Geeven als aan de wreedste pijnen,
Aan mijn gewaande klagten klem.
Ik zal met traanende oogen spreeken:
Zeggen ‘waar is een ramp zoo groot!
Het peen ons dreigde is nu gebleken:
't Is al te waar, mijn Broêr is dood. ./.
***

KRELIS.

Maar zo mijn Neeltje mij nog beminde
En ik haar buiten nood bedroef,
Kan ik dan wel vergeeving vinden
Voor een bedrog dat ik niet behoef?

ANTJE.

Dan zal de vreugd te sterker wezen,
Ja zij zal tienmaal grooter zijn.

KRELIS.
Maar wat zou ik van haar kwelling niet vreezen!
Ik smaak geen vreugd in haare pijn. ./.
**

ANTJE.
Berst zij dan uit in weenen, klagen,
Slaat zij haar hoofd en borst aan stuk,
Wil zij naar eeten noch drinken vraagen.
Valt zij in onmagt door dien druk:
Dan kunt ge ô Krelis: u verblijden,
Want zij bemint u dan gewis:
En wilt gij haar van smart bevrijden,
Zeg dat uw doen slechts liefde is. ./.
**

KRELIS.
Maar zo zij eens op uw verbaalen
Slechts met drooge oogen weent en klaagt.
En als gij haar uw rouw wilt maalen,
De Schouders optrekt en u vraagt:
‘Waar is uw broêr toch aan gestorven?....
Ik kan 't niet helpen.....'t is gedaan!’
Dan zijt ge ô Krelis! geheel bedorven,
En kunt vrij naar den drommel gaan.
**

ANTJE.
Dit maakt de zaak noch niets te slimmer.

KRELIS.
Het slimste blijft altoos voor mij.

AKIJE.
En echter hoop ik het beste immer.

KRELIS
Ik vrees het slegtste, denk dat vrij,

ANTJE.
De liefde zal mijn hoop vervullen:

KRELIS.
Als rij mijn vrees en zorg verjaagd.

BEIDEN.
Als beiden eens verdwijnen zullen,
Dan is 't dat trouwe liefde daagt. ./.

(Men hoort van verre eenig geraas.)

ANTJE.
Stil! - Ik hoor iemand! - Spoedig in huis: ik zal u roepen als het tijd is.

(KRELIS loopt in 't huis van ANTJE.)

Derde tooneel.

ANTJE, NEELTJE.

ANTJE *ter zijde*.
Ha! Neeltje! - Nu moet ik toch mijn aanzicht in plooljen leggen, en maaken dat mijn gezicht mijn mond tot geen leugenaar maakt!

(Zij doet even als of zij Neeltje niet zag, en begint tesnikken.)

NEELTJE *naar haar toeloopende*.
Nu, Antje; hebt gij tijding uit de Stad? Maar waarom houdt gij uw Boezelaar voor uwe oogen - Ach! gij weent! Is 'er iemand dood?

(Zeer ontsteld.)

Is mijn Krelis dood?

ANTJE, *snikkende*.
Vraag mij niet. - Het is veel beter voor u, wanneer gij niets weet; en niets begeerd te weeten. -

NEELTJE.

Ach! dan is hij dood! dan is hij zeker dood! -

ANTJE.

Ik zeg niet - dat hij dood is! - Maar..... Maar....

NEELTJE.

Hij bemind mij niet meer? Zeg het maar recht uit. Ik moet het toch eens weeten - en leeft hij niet meer; dan hoor ik het toch, het zij nu, of over eenigen tijd. - De Ambagtsheer wil aan Krelis Oversten schrijven.

ANTJE.

Aan den Oversten? - Ja het kan zekerlijk niet verborgen blijven. Zekerlijk leeft hij...

(haar reden door snikken af breekende.)

NEELTJE.

Hij leeft nog? Hij leeft?

ANTJE.

Niet meer.

NEELTJE.

Wijze. La danse nes passes que j'alme.

Wat smart! myn Krelis is gestorven,
De dood ontroofden mij mijn schat,
Die dit, hem minnend, hart bezat:
Die aller achting had verworven:
Hoe zal zijn afzijn mij steeds smerten!
Nu beeft hem 't graf, die mij wel eer
Vertroostte en vleidde keer op keer.
Mijn Krelia ach! Mijn Krelis ach!
Ik zie u nimmer weêr. ./.
***
Hij is mij zeker trouw gebleven,
En noemde bij den laatsten snik:
Gewis mijn naam nog! Ach! wat schrik!

Steeds zonder hem te moeten leven.
Nooit zal ik hem ten Man verkrijgen!
Neen, 't graf heeft hem, die mij weleer,
Vertroostte en vleidde, keer op keer.
Mijn Krelis ach! Mijn Krelis ach!
Ik zie u nimmer weêr. ./.
Ach! - ach! - ach!

ANTJE.

Hebt gij hem dan zoo lief gehad?

NEELTJE.

Wie zou Krelis niet lief kunnen hebben? Zulk een goed Borst!

ANTJE.

En wat zou hij niet nog gedaan hebben, om u dienst te doen.

NEELTJE.

Ach! dat zulk een jongen bloed sterven moest! - Maar, waar is hij toch aan gestorven? - Ik zou durven wedden, dat het aan *rusie* geweest is; want onder de Soldaaten is altijd wat; en hoe goed hij ook ware, zo was hij toch zomtijds wat driftig.

ANTJF.

Ja, ja; hij heeft ook menigmaal klappen beloopen toen hij nog hier was. Ik weet niet, hoe het met hem zou afgeloopen hebben, toen hij den Schout, den inktkoker in 't aanzicht wierp; wanneer wij zulk een goeden en braaven Ambagtsheer niet gehad hadden. Deeze stilde het nog, zo dat 'er geen mensch iets van gehoord heeft.

NEELTJE.

Wat was dat toch? - Ik heb 'er noch nimmer iets van geboord. Vertel mij dat eens. Ik zou

gaerne alles van mijn Krelis willen weeten.

ANTJE.

Wijze: Vouz qui d' Amoureux-se aventure.

Uw Krelis vondt eens aan de wegen
Een Grijsaart in d' uitersten nood.
Door honger ter nedergezegen,
Bood niemand hem bijstand noch brood.
Maar Krelis greep toe, droeg den Zieken straks naar zijn wooning
Verschafte hem Spijs en doorwarmde al zijn leên.
Door zoo veel gunst en hulp-betooning
Kwam hij in 't eind weêr op de been. .//.

NEELTJE.

Ja, dat is juist een daad van mijn goeden Krelis. Het brood uit zijn mond zou hij den Armen gegeeven hebben. Hoe dikmaals heb ik in den duuren tijd aan hem gedacht!

ANTJE.

Ja, maar gij had den goeden Grijsaart moeten zien. toen hij van hem afging. Hoe deeze hem omhelsde; hem drukte; en hoe hij des Hemels zegen voor hem afsmeekte!

NEELTJE.

Nu, die zal hij thans in de Eeuwigheid genieten! - Maar hoe ging het verder?

ANTJE.

Ras hoorde de Schout zijne daaden,
En daagde hem voor het gericht.
Durft gij, sprak hij, wetten versmanden,
Voor Bedelaars hier gesticht.
Maar Krelis sprak stout, geene wet zal mij 't weldoen beletten.
De Schout, gansch verstoord, riep zijn Dienaars straks voor den daag:
En heette hen, hem vast te zetten,

Waar hij geen Zon noch Maan meer zag. .//.

NEELJE.

Die arme Krelis! Een schoone dank voor zijn medelijden.

ANTJE.

Toen raakte uw Krelis in woede
Hij schold onzen Schout braaf uit.
Doch deeze wou dit ras vergoeden
Door stokslagen op de huid.
Hij greep naar zijn stok: maar Krelis was rasser van handen.
En vatte in den haast den inktkoker vliegend aan.
En wierp den Schout die voor zijn tanden,
En vloog verbaast daar voord van daan. .//.

NEELTJE.

Nu toen had ik de Schout wel eens willen zien! Ik heb geen trek tot lagchen, ... en echter... hi, hi, hi,.....

ANTJE.

Ja, onze braave Heer lagchte ook niet weinig, schoon hij Krelis tevens braaf doorhaalde. Want de Schout was daadelijk, zo met inkt als hij was, gelijk een Bosduivel, uit de Rechtbank naar den Ambagtsheer geloopen.

NEELTJE.

Hi! hi! hi! hi!

(zij beit op haar lippen)

Foei Antje, maak mij niet aan 't lagchen, daar ik huilen moet.

(Zij dwingt zich zelven om te schreijen)

Ach! - ach! - ach! -

ANTJE.

Nu Neeltje, lagch maar ter deege uit. Gij hebt het voor één geld; en Krelis komt toch niet weêrom. Het is van daag een blijde dag, en het zou

heel mal staan, als gij met een paar roode oogen en een scheeven mond, op uw Grootvaders gouden bruiloft kwaamt, Teeuwis zal u wel weêr op beuren.

NEELTJE. (*wezenlijk sckreijende.*)
Ach! ..a! ..a! ... ach! boosaartig mensch; nu scheurt gij de wond eerst regt open. - Waar zal ik troost vinden? en evenwel - ach, ik zou mij .... nog eerder te vreede kunnen stellen .... als mij die verwenschte kaerel .... niet wierdt opge drongen.

ANTJE.
Is het dan waarlijk ernst, dat gij den Molenaar niet gaerne trouwt?

NEELTJE.
En gij kunt mij zoo kwellen, Antje? ô Mijn Krelis! mijn brave Krelis! - Denk eens wie Teeuwis is, en wie Krelis was: Hij de knapste Boeren kaerel in het gansche Dorp, zo jong, zo vlug, zo aartig. Welk een paar oogen had hij in zijn hoofd? Als hij iemand aankeek, dan ging het door de toppen van de vingers heen.

ANTJE.
Ja, daarom hielden de Meisjens ook zoo veel van hem. De schelm wist wel wat hij met zijn oogen doen kon. En wat had hij schoon bruin haair?.....

NEELTJE.
Ach ja, het vloog altijd in schoone Krullen om zijn nek, even of het opgekruld waar.

ANTJE
Ik had hem nog gaerne gepoeijerd, met een

Hoed met Tressen, en in zijne Monteering willen zien. Maar zijn roode Lippen, en de witte Tanden, die hij in zijn mond had.....

NEELTJE.

Ach, houd op, houd op! ô Krelis, zo lang ik teef zal mij niets over uw verlies kunnen troosten.

ANTJE.

Nu, mogelijk verschaf ik u zelv nog troast.

NEELTJE.

Ach die legt in het graf.....

ANTJE.

Zekerlijk zou hij als Bruidegom uw liever zijn. - Hoor, laat mij maar één oogenblik naar binnen gaan... Maar... komt Teeuwis daar niet aan? - Wat drommel heeft hij toch op zijn Hoed hangen?

NEELTJE.

Laat ons gaan! Ik mag den Kaerel niet zien.

ANTJE.

Neen ik moet hooren wat hij van zich afgeeft. Ik geloof waarlijk, dat het een rouwband is.

Vierde tooneel.

NEELTJE, ANTJE, TEEUWIS (hebbende een lange Rouwband op zijn Hoed, en een Handdoek, in plaatse van een Neusdoek in de Hand, met welke hij zijne traanen schijnt af te veegen. Hij begint te hullen zo dra hij NEELTJE en ANTJE gewaar wordt.)

ANTJE.

Nu Teeuwis, wat scheelt 'er aan? Is uw Ezel, of uw oude Kater gestorven?

TIEDWIS (*als weenende*)
Het spotten zal u wel vergaan, Antje. Weet gij wel ... dat... dat... dat uw Broeder..... dood is.

ANTJE. (*vol verwondering*)
Mijn Broeder?

(ter zijde)

wat zal dat zijn?

NEELTJE.
Krelis? - Daar hebt gij 't al, Antje. Het is reeds in 't gansche Dorp bekend.

ANTJE. (*ter zijde, schijnende het oogmerk te vatten.*)
Ha! ha! een afgesproken werkjen! -

(tegen Teeuwis)

En waar hebt gij die tijding van daan gehaald Teeuwls?

TEEUWIS.
Uit de Stad, daar mijn Knecht het van den Waard in de Schenkkan zelfs gehoord heeft: en die heeft mij den geheelen brief van zijn Zoon mede gezonden.

ANTJE. (*ter zijde.*)
Dat is een Spitsboeven Herberg heel en al!

(tegen Teeuwis klaagende.)

Het is dan waar? - Ja! ach! ik heb het ook gehoord.

NEELTJE. (*schreijende.*)
Ach! mijn Krelis! mijn lieve Krolis!

ANTJE
Maar zeg mij eens, Teeuwis; waaröm huilt gij? Mij dunkt gij moest veeleer lagchen, daar Krelis u altoos een doorn in uw oog geweest is, en gij nu zeker zijt, dat hij niet weder komt?

NEELTJE.
Waaröm zou hij anders huilen, dan om met mij den gek te scheeren?

TEEUWIS.
Ik huil enkel om Neeltje, uw Broer was haar Vriend. En gelijk de heele lucht bij een zwaare regenvlaag droevig is, zo weent zij, en ik met haar: maar als de Zon weêr holder doorbreekt, dan zal zij ook mee mij weêr lagchen.

NEELTJE.
Ik wil met u noch lagchen noch huilen. Gij doet het enkel uit spotternij.

TEEUWIS.
Wel nu, gij moogt huilen of lagchen, gij wordt toch mijn Vrouw.

NEELTJE.
Ten minsten van daag vast niet.

ANTJE.

En morgen ook niet.

TEEUWIS.
Misschien dan eerst, wanneer Krelis uit het graf weêr opstaat?

NEELTJE.
Als dit mogelijk is, ja.

ANTJE.
Draag wel zorg dat hij niet weêr opstaat, uw bij de ooren krijgt, en u aan uw Rouwband ophangt.

TEEUWIS.
Ha, ha, ha, ha, ik vrees den Drommel noch zijn Grootmoeder niet. Laat hem maar komen, aan mijn molenroe zal ik hem binden, en.....

NEELTJE.
En deeze - deeze zou de plaats.... van mijn lieven Krelis vervullen? Foei!

TEEUWIS.

Een schoone dank voor de Rouwband. Had ik liever een vlag van een Molen op mijn Hoed gestoken!

ANTJE.

Dank? ha, ha, ha. Die zoudt gij gehad hebben, indien gij in Krelis plaats gestorven waart. Tien Rouwbanden zouden wij gaerne om u hebben willen verscheuren.

NEELTJE.

En gij kunt mijn dank nog verdienen, wanneer gij mij niet hebben wilt.

TEEUWIS.

Neen, Neeltje, daar heb ik u te lief toe. Krelis is dood! Teeuwis is nu de Haan in de Korf: en geen mensch zal 'er hem uit werpen..... Ha, daar is uw Moeder.

NEELTJE.

Waren wij toch maar heen gegaan! Ga heen Antje, anders krijgt gij 'er wat van. - Nu zal de kwelling eerst beginnen.

ANTJE.

Neen, neen; nu mijn Broeder dood is, zal ik uwe Moeder vast wellekom zijn..... Ik moet eens zien waar dat op uit zal loopen.

Vijfde tooneel.

NEELTJE, ANTJE, TREUWIS, TOMAS, ELSJE.

ELSJE.
Zo, alle bij elkander? -

(tegen Antje)

Het doet mij leed, Antje, dat wij u zulk een kwaade tijding brengen.

(Neeltje schreit.)

TOMAS.
Van harten leed.

ANTJE.
Ik weet hoe veel deel gij er in neemt.

TOMAS.
Ja, het was een braaf Borst.

ELSJE.
Dus weet gij reeds dat hij dood is?

ANTJE.
Ik? ô ia, een Boer uit het naaste Dorp, wiens Broeder mede Soldaat is, heeft het mij verhaald: en ik had het ook al gedacht. Zulke voortekenen als ik daar van gehad heb, konden niet missen.

Wijze.J'avois égare mon fuseau.

Toen ik onlangs 's avonds wat laat
Op mijne Kamer was gezeten:
Toen tikte langs 't schot, in de daad,
Een Uurwerk door all' de reeten.

ALLE.
Dat teken was maar al te klaar,
Dat Krelis reeds geslorven waar. .//.

ANTJE.
Straks klopte men ook aan mijn deur

Ik riep: *wie is daar*? tot driemaalen.
Verbaast stond ik op, en ging veur;
Zag niets dan de Maan en haar straalen.

ALLE.
Dat teken was maar al te klaar
Dat Krelis reeds gestorven waar. .//.

ANTJE.
Toen liet zich een kleppend geluid
Trap op, trap neêr, vol siddring hooren:
Hoe beevende, keek ik toch uit,
Doch vond zo min iets als te vooren.

ALLE.
Dat teken was maar al te klaar,
Dat Krelis reeds gestorven waar. ./.

ANTJE.
Toen deeden twee stemmen hun klagt
Al gillend door mijn Huisjen klinken.
Wanneer ik, vol angst in den nacht
Twee Katten in 't duister zag blinken.

ALLE.
Dat teken was maar al te klaar
Dat Krelis reeds gestorven waar. ./.

ANTJE.
Eens hoorde ik een Uil onverwagts;
Een Raaf in alle de Ochtendstonden.
En meestal om twaalven 's Nachts
Begost het gehuil aller Honden.

ALLE.
Dat teken was maar al te klaar,
Dat Krelis reeds gestorven waar. ./.

ANTJE.
Ook laatst heb ik gints aan die Schuur,

Waar Krelis en Neeltje dikmaals zaten,
Een Doodshoofd met oogen als vuur,
Gezien en bedremmeld verlaaten.

ALLE.
Dat teken was maar al te klaar,
Dat Krelis reeds gestorven waar. .//.

ELSJE.
Dan is het geen wonder, want bij zulke voortekenen moet iemand wel voord, al had hij tien halzen....

(zij word de Rouwband van Teeuwis gewaar.)

Maar zeg eens Teeuwis, wat wilt gij met die Rouwband uitvoeren?

NEELTJE.
Wat zou hij 'er anders meê doen dan mij bespotten?

TEEUWIS.
Spreek mij niet meer van dat ding. - Ik wilde Neeltje bewijzen hoe lief ik haar bad, zoo dat ik zelfs over haar eerste Vrijĕr....

ELSJE.
Heb ik het niet gezegtl alles verkeerd. Wagt toch tot dat het u geheten wordt. Het staat net of gij een ongeluks profeet zijt.

TOMAS.
Ja net als die komeet voor eenige jaaren, met die groote staart agter zich.

TEEUWIS.
Wel nu dan zal ik hem weêr afdoen.

(Hij doet de Rouwband af, en steekt hem in de zak.)

Ik kan hem toch nog wel eens gebruiken, als mijn Vrouw dood is.

ELSJE. (*tegen hem ter zijde*.)
Alles weêr verbruid!

NEELTJE.

Daar hoort gij het! hij was ook van zins mij iets goeds te profeteeren. - Ach! mijn lieve Krelis zou veel liever zelv gestorven - als zo iets gedocht hebben.

ANTJE.

Nu Neeltje: hij heeft dat zo boos niet gemeend.

ELSJE.

Gij zijt toch een braave Vrouw, Antje. Ja zekerlijk dacht hij iets goeds te zeggen.

TOMAS.

Ja dat dacht hij ook,

ELSJE.

Gij zult hem wel anders maaken, wanneer hij uw Man wordt.

ANTJE (*tegen* NEELTJE *die begint te schreijen*.)

Zeer zeker! Hoor Neeltje: ik heb mijn Broeder ook zeer lief gehad. Maar wat kan het helpen? voor den dood is geen kruid gewasschen.

TOMAS.

Dit kan niet anders zijn Neeltje. Wij moeten alle sterven, jongen oud, klein en groot, rijk en arm, Koningen en onderdaanen. Het verschil bestaat enkel in de oorzaak van ons schreijen, want dat geschied over de kleinen dikmaals om dat zij sterven, en over de grooten, om dat zij niet sterven.

ELSJE.

Ik zou toch gaerne weeten wat hem gescheelt heeft. Zulk een jong, frisch Kaerel, zo spoedig ..... men kan toch heel ligt iets krijgen. Weet men niet hoe?

TEEUWIS.

Dat kan ik 'er u wel van zeggen: Hij heeft in de Herberg *rusie* met de Dragonders gekreegen, en die hebben hem den halven Kop afgehouwen.

NEELTJE.

De halve Kop? - Ach! de arme Krelis. - Nog zoo een smertelijke dood boven dien - Gij zegt, Antje.....

ANTJE.

Gij moet slegte berichten hebben, Teeuwis. Hein Vos heeft mij dat heel anders verhaalt.

ELSJE(*stil tegen Teeuwis*.)

Daar hebt gij u al weêr verpraat.

TEEUWIS.

Zo?

TOMAS.

Wel nu.

ANTJE.

Hij wilde met alle geweld weêr te rug naar zijn Neeltje, en verzogt om zijn Paspoort: maar dat was te vergeefsch.

Wijze: Geld is de Ziel van alle zaaken.

Toen liep de Gal hem door de leden,
Joeg hem een heete Koorts op 't Lijf.
Zes weeken moest hij aan 't Ziekbed besteden,
Tot Pekelzonde van zijn bedrijf.
Dan ligt waar hij nog niet gestorven;
Maar als de Zieke vondt eenige baat,
Dan heeft de Doctor het voord weêr bedorven,
Door Artzenij en goeden raad. .//.

TOMAS.

Dus stierf hij niet aan een gekloofd Hoofd?

TEEUWIS.
Zekerlijk, aan een gekloofd Hoofd.

ANTJE.
Neen, aan de Koorts zeg ik u.

TOMAS.
Nu, nu; hij kan aan alle beiden wel gestorven zijn.

TEEUWIS.
Hij mag gestorven zijn waar aan hij wilde, wel hem! en wel mij!

NEELTJE (*tegen Teeuwis*.)
En wee mij! - Dus ziet gij dat hij mij met zijn Rouwband enkel wilde tergen.

ELSJE.
Wat tergen! Laat Krelis Krelis blijven; gunt hem de rust. Heden moet het met Teeuwis geschikt worden.

TEEUWIS. (*hij vrijft zijne hanen schudt van vreugd*.)
Ja, met mij Neeltje, met mij - Zo heb ik het toch doorgezet.

NEELTJE..
Ach, toch heden niet, lieve Vader! Anders wordt de dag die ons, wegens onzen lieven Grootvader zo aangenaam is, voor mij de droevigste aller dagen.

TOMAS.
Wel nu, wij kunnen als 't nodig is, nog wel een paar dagen.....

ELSJE,(*hem bij zijn arm vattende*.)
Wat wilt gij zeggen?

TOMAS.
Ik.... Ik .... ik wou zeggen, dat - het thans heel wel zou gaan. Grootvaders Gouden Bruiloft, en uw Bruiloft....

(Neeltje begint te schreijen: Tomas gaat naar haar toe, en droogt haar de oogen af.)

Nu Neeltje! wees gehoorzaam, mogelijk laat Moeder zich nog bepraaten.

ELSJE.
Wat zou Moeder?

TOMAS. (*tegen Neeltje*)
Dat .... dat .... dat gij u bepraaten laat, Teeuwis.....

TEEUWIS.
Mij, mij, mij te neemen.

ELSJE. (*Spottende*.)
Ja, wij zullen haar zien te bepraaten. - Gij moet, Meisjen! en daar meê is 't liedjen uit!

NEELTJE.
Maar Vader.....

TOMAS.
Maar mijn lieve Kind wat zullen wij doen?

ELSJE.
Uw Vader ophitzen, niet waar?

ANTJE.
Uw Moeder heeft gelijk, Neeltje, gij moet. Mijn Broeder is dood; en gij hebt belooft om Teeuwis te neemen, wanneer Krelis niet weêröm kwam. Teeuwis is immers ook een man: hij zal u vertroosten....

(tegen haar ter zijde)

wanneer 'er geen beter trooster komt.

NEELTJE.
Dit ontbrak 'er nog aan, dat gij.....

TEEUWIS..

Ik, ik; hoor eens Neeltje! ben ik niet troosters genoeg?

NEELTJE. (*ter zijde.*)

Slegt genoeg.....

ELSJE.

Nu het is u reeds genoeg gezegt! - Kom, spoedig naar huis, en maak uwe dingen klaar. - Ik wil naar Grootvader gaan, om hem tijding van Krelis te brengen. Teeuwis, gij kunt wel meê gaan.

(zij vertrekt.)

TEEUWIS.

Nu Neeltje, kleed u wat net! ik zal mij ook als een Bruidegom opschikken.

(Hij vertrekt.)

NEELTJE.

Schik u op zo gij wilt: gij ziet 'er toch als een gek uit.

ANTJE. (*roept hem naa.*)

Vergeet uw Rouwband en uw Handdoek niet. Gij mogt ze eens noodig hebben.

TOMAS.

Neeltje! Neeltje! het is uw geluk, dat uw Moeder niet hier is.

ANTJE..

Dag, Vader Tomas!.... Neeltje!.....

(zij gaat naar haar toe, om haar iets in 't oor te fluisteren.)

NEELTJE. (*eenigzins boos.*)

Ja, het is heel wel! - Gij zijt meê de regte; ik zal aan u denkeu.....

(tegen Tomas, die heen wil gaan.)

Wagt een oogenblik, Vader!

ANTJE. (*leid Neeltje ter zijden*.)
Wees gerust. Neeltje; zeg maar op alles ja, wat ze van u begeeren. Teeuwis zal u niet krijgen; al ging hij op zijn Kop staan.

NEELTJE.
Ja daar komt ook niets van.....

Zesde tooneel.

TOMAS, NEELTJE.

TOMAS..
Wat zeid Antje?

NEELTJE.
Wat? .... ze zei .... dat gij mij wel van Teeuwis af konde helpen, wanneer gij wilde.

TOMAS.
Van harten gaerne. Ik wil .... zo dra uw Moeder maar wil.

NEELTJE.
Ja, dat is het zelfde. Maar zij wil mij gaerne het huis uit hebben, op dat zij, en haar lieve Pleuntje, alleen zou regeeren: en dat wilt gij ook!

TOMAS.
Maar hoe zal ik het toch maaken?

NEELTJE.
Gij moet doen zoo als zij, staan op uw stuk, en zeggen: ik begeer den Molenaar niet tot mijn Dochters Man te hebben....

TOMAS.
Maar, als zij 'er evenwel op blijft staan; mij nu uitscheld, en dan weêr vleit?

NEELTJE.
Laat haar dan begaan en lagen 'er om.

TOMAS.
Maar als zij 'er dan ziek van wierdt. ô Dan had ik geen rust!

NEELTJE.
Van 't Kijven is nog nooit een Vrouw gestorven.

TOMAS.
Zij heeft 'er mij toch dikmaals meê gedreigt.

NEELTJE.
Daar is geen Man meê bedorven.

TOMAS.
Ik niet bedorven, als zij dood was? Neen, neen, dat gaat niet.

NEELTJE.
Nu, dan helpe mij die helpen kan.

Zevende tooneel

TOMAS, NEELTJE, KLORIS.

KLORIS.
't Is goed dat ik u hier vind, mijn lieve Neeltje. Ik hoor van uw Moeder, dat uw goede Krelis dood is.

NEELTJE. (*schreijende*.)
Ja, och ja .... en ... en....

KLORIS.
Het doet mij leed om hem, en om u. Maar ons leven staat niet in onze handen. Wanneer het de Hemel van ons vordert, dan moeten wij het gewillig overgeeven; en die daar smert van hebben, moeten zich daar mede troosten, dat zij ook den

zelfden weg zullen gaan, die anderen gegaan zijn: en dat, hoe lang deeze ons ook voorkomt, wanneer wij hem vooruit zien; dezelve toch naauwelijks een kort reisjen van één Dag schijnt, wanneer hij afgelegt is. - Ziet eens, ik ben nu tagtig Jaar! - Tagtig Jaar? - Zo het gemis mijner kragten, en het jaartal mij zulks niet zeiden, dan zou ik tagtig Maanden, Weeken, of Dagen zeggen. - Maar ik weet dat dit gesprek u bedroeft. - Heden wil ik denken dat ik tagtig Jaar ben, en deezen dag geheel aan de vreugde, en aan de herdenking mijner jeugd wijden. - Gij Neeltje, gij kunt veel tot mijn genoegen toebrengen.

NEELTJE.

Ik, lieve Grootvader? - Hoe zo?

KLORIS.

Gij weet wat gij ons allen belooft hebt; zo dra wij zekere tijding van Krelis zouden hebben! deeze is 'er nu.

TOMAS.

Ziet gij wel, dochter; Vader zal net denken zo als ik!

NEELTJE.

Ach, lieve Grootvader, als Teeuwis maar niet.....

KLORIS.

Ik weet wat gij zeggen wilt. Gij hebt een tegenzin tegens hem....

NEELTJE.

Maar zeg mij toch, gij zijt zoo'n verstandig Man, de verstandigste in de heele streek. Is Teeuwis wel een Man die mij mijn Krelis kan vergoeden?

KLORIS.

Ieder Mensch heeft zijn gebrek, mijn lieve Kind. Teeuwis heeft de zijne; en Krelis hadt de zijne. Zekerlijk bedekte uwe liefde die van den laasten, of verkleindde dezelve; maar in Teeuwis schijnen ze u ook al te groot toe.

TOMAS.

Ja dat zeg ik ook altijd: alle Menschen hebben hunne gebreken. Teeuwis heeft de zijne, en Krelis hadt de zijne.

NEELTJE.

Maar welke gebreken hadt Krelis dan?

KLORIS.

Van de dooden moet men niets dan goed spreeken. Gij zijt verstandig genoeg dat gij ze zelfs wel weet, wanneer gy een beetjen nadenkt. - De gebreken van Teeuwis spruiten mogelijk het meest uit zijn handwerk voord. Dat kan ook veel doen. Maar tracht als Vrouw zijne liefde te verwerven; gij zult hem dan zeker van alle zijne misslagen te rug brengen.

NEELTJE.

Ach! dat is onmogelijk!

KLORIS.

Ik weet door ondervinding dat het mogelijk is. Ik was in mijne jeugd vrij wild, ligtvaardig en minnenijdig: uw goede Grootmoeder zou alles van mij hebben kunnen maaken, wat zij wilde; alleen om dat ik haar lief had. De verbeelding dat ik haar door dit of dat zoude bedroeven, maakte dat ik, in den beginne mij zelven geweld aandeed, om

het na te laaten: eindelijk werd het eene gewoonte, en op 't laatst deed ik het met vermaak.

TOMAS.

Ziet gij wel, mijn kind, dat men, om zijne Vrouw te bevallen, alles moet doen.

KLORIS.

Dat is te zeggen, Tomas, wanneer de Vrouw redelijke dingen van den Man vordert, (*tegen Neeltje*.) De Molenaar Teeuwis heeft ook zeker zijne deugden. Hij is geen Zuiper, geen Speeler; hij is een geschikt Man voor zijn Huishouden.

NEELTJE..

Ja, om dat hij de tegenoverstaande gebreken heeft.

KLORIS.

Die moet gij hem leeren verbeteren. Ik heb op gemerkt dat hij zich ligt laat leiden; en daar door heb ik hem, op mijne aanspraak, in den laatsten duuren tijd, verscheiden goede daaden zien verrichten, daar hij zelfs niet aan gedacht had. En wat voor goed zou een Vrouw dan bij hem kunnen uit. werken!

TOMAS.

Ja Neeltje! overleg dat eens!

NEELTJE. (*tegen Kloris*.)

Ach! als ik u hoor, dan geloof ik alles wat gij zegt.

KLORIS.

Boven dien Neeltje, hebt gij het ook allen be looft. Ik heb wel opgemerkt dat gij het voor onmogelijk hield, dat Krelis zo jong konde sterven; maar die mogelijkheid hadt gij toch ook vooraf kun-

nen weeten; en derhalven op geenerhande wijze moeten belooven, het geen gij niet dacht te houden.

TOMAS.

Ja wel:
Belooven en houden,
Voegt Jongen en Ouden.

NEELTJE.

ô Lieve Grootvader! Dat ik het maar nooit belooft had!

KLORIS.

Eindelijk, denk eens mijn lieve kind, hoe veel vermaak gij ons allen, en mij in 't bijzonder, daar mede doen zoud.....

NEELTJE.

Ach hou op, lieve Grootvader! hou op; anders.....

KLORIS.

Wat anders? - Laat mij slechts uitfpreken. Ik zal u daarna ook gaerne hooren. Ik durf wel zeggen, dat ik u onder alle mijne Kindskinderen zeer lief heb. Gij hebt u altijd hupsch gedragen: en zijt tor heden een huishoudelijk goed en gehoorzaam Meisjen geweest.

TOMAS.

Ja dat moet ik haar ook ter eere nazeggen: een goed en gehoorzaam Meisjen.

KLORIS.

Nu zou ik u ook nog gaerne, bij mijn leven, verzorgt zien. De Molenaar is zekerlijk een van de beste partijën in het geheele Dorp.

TOMAS.

Hij kan wel duizend Kinderen de kost geeven.

KLORIS.

Denk eens, welk een vreugde het voor mij zoude zijn, wanneer ik heden op mijn Feest ook het uwe mogt vieren. Mogelijk zou de Hemel mij dan nog zo lang in 't leven laaten, dat ik een Neeltje van u op mijn schoot mogt zien.

TOMAS.

Ja, enkel om de naam van Neeltje! - Gij weet, dat ik ook heel veel van dat Meisjen houde.

NEELTJE.

Waar toe zoudt gij mij niet kunnen bepraaten, lieve Grootvader! Maar, denk reis: - op den dag dat ik tijding krijg, dat mijn lieve Krelis dood is.....

TOMAS.

Och! gij moet daar niet meer aan denken! Wie dood is word niet weêr levend.

KLORIS.

Gij hebt gelijk, Neeltje! en ik zie hier uw goed hart in. Wel nu het zal heden enkel belofte van Trouwen met Teeuwis zijn. De Bruiloft zal nog een tijd lang uitgesteld worden, en gij zult dus vrijheid hebben, om uw ouden Vrijer te betreuren. - Zijt gij daar mede te vreeden?

NEELTJE. (*hem de hand kussende..*)

ô Ja, liefste Grootvader. Gij zijt al te goed. - Alles wat gij wilt is zeker voor mij het beste!

TOMAS.

Nu dat is braaf mijne dochter! Het spreeken helpt toch.

KLORIS.

ô Dat wist ik wel, dat mijn Neeltje een braave Meid is. - Ha! daar komt mijn lieve oude Huis Moeder.

Agtste tooneel.

ROOSJE. (op een Stok leunende, achter zich eene menigte Zoonen en Dochteren, zo Kinderen als Kindskinderen) DE VOORIGE.

KLORIS.

Welkom, lieve Roosje! Welkom, lieve Kinderen.

(Zij geeven de een naa den anderen Kloris de Hand, en wenschen hem goeden morgen.)

ô Gij hebt zekerlijk vermaak gehad, om onze Kinderen en Kindskinderen zelfs in het Dorp zamen te roepen?

ROOSJE.

Ja lieve Vader! Hoe zijn wij van den Hemel gezegend! Ik heb bijna geen huis voorbij kunnen gaan, of ik heb met mijn stok aan 't vengster moeten kloppen, en een van onze kudden hier naar toe brengen. Zij volgden mij, gelijk schaapjens hunnen belhamel. ô welke vreugde! deezen dag te beleeven!

KLORIS.

Ja wel vreugde! Alle de dagen die ik geleefd heb, waren vrolijke dagen: maar deeze dag kroont hen allen. Hij is de som van hun allen en laat mij in eens overzien, hoe veel geluk, hoe veel zogen ik aan u, naast den Hemel te danken heb.

ROOSJE.

En ik aan u, lieve Man. Heb ik immer een wensch kunnen doen, die niet reeds vervuld was, eer ik hem deedt. Of heb ik vreugde genooten die mij eerder smaakte dan gij 'er deel aan had? Heeft mij immer een ongeluk getroffen, dat uw troost mij niet verligt heeft?

KLORIS.

Ik gaf u enkel weêr wat ik bij u vond. Gij maakte altijd dat ik van buiten en van binnen gerust konde zijn. Wanneer de Zon door geene Wolken bedekt wordt, dan is alles helder; alles lagcht ons dan toe. Uwe zorge, uwe handigheid; de liefde die gij voor mij had, en die gij onze Kinderen ook inboezemde; uw deugd, uw voorbeeld.....

ROOSJE.

ô Zwijg stil, beste Man. De Vader moet het Huis bouwen; de Moeder mag doen wat zij wil, het is anders niet dan bijwerk. Maar zekerlijk, wanneer zij te zamen arbeiden, dan kan 'er iets goeds van komen, en de zegen blijft niet weg..... Ha! daar is onze Tomas, met zijn Neeltje. - Welk een knap Meisjen is dat ook al!

KLORIS.

Ja, zij ziet 'er uit als gij, toen gij in haare jaaren waart, en of zij heden de Bruid zou worden. Elk oogenblik kan ik mij u, in haar te binnen brengen, toen gij voor vijftig jaar aan mijn groene zijde zat.

ROOSJE.

De Bruid? - de Bruid? - Heeft zij dan tijding van haar Krelis?

KLORIS.

Neen met Teeuwis.

TOMAS.

Ja, met Teeuwis den Molenaar.

ROOSJE. (*zij schud ontevrede het Hoofd.*)

Met Teeuwis? - Nu, als Grootvader dat goed keurt, dan moet het wel goed wezen. Dit is zeker, dat een Meisjen niet beter kan doen als spoedig trouwen: Want het beste dat zij doen kan, is aan de Waereld goede Kinderen te geeven, en voor dezelve een Moeder te zijn.

KLORIS.

En u gelijk te worden, Roosje. Dan kan zij gelukkig zijn, en allen gelukkig maaken die haar omringen. Haar leven, hoop ik, zal dat zijn, wat het ons is; namenlijk een schoonen oogstdag. De moeijelijkheden des levens, het zweet dat ons van het voorhoofd droop, was zoet, om dat wij 'er de vruchten van plukten. Nu volgt een verkwikkelijke avond, die ons haast tot de rust zal geleiden.

ROOSJE.

Kom Vader, de Ambagtsheer heeft door zijn Jager laaten weeten, dat wij alle te zamen in zijn tuin moeten komen. Die braave Heer! - Ik kan naauwelijks wagten tot wij bij elkander zijn, om den Hemel te danken, voor de weldaaden die hij u en mij bewezen heeft.

TOMAS, *met alle de* OVERIGEN.

Wijze Tritunphé.

Liefde en deugd, ja liefde en deugd,
Doen u het reinst genoegen smaaken!

Vereenigd paar! uw liefde en deugd
Zijn waare steunzels onzer vreugd.

TOMAS, (*alleen*.)

Onder 't vrolijk danfen,
Met de Bloemenkranssen,
Denke men tevens aan uw jeugd.
Blijdschap klink' door alle transen
Grijsheid wordt gesierd door deugd.

HET CHOOR.

Liefde en deugd, ja liefde en deugd,
Doen u het reinst genoegen smaaken.
Veenigd paar! uw liefde en deugd,
Zijn waare steunzels onzer vreugd.

Einde van het tweede Bedrijf.

Derde bedrijf.

Het Tooneel verbeeldt de Tuin van den Ambagtsheer.

Eerste tooneel.

NEELTJE. (*gaande in gepeinzen over het Tooneel.*)

Alles is rondsom mij verheugd: ik alleen ben het niet. Al mijne Vrienden en Buurmeisjens komen met Linten en Bloemen gesierd, en ik..... ach! mij staat alles tegen. Maar wat heb ik ook aan zulke luchtige bonte Kleuren..... evenwel jaagt mijn Moeder mij voord.

Wijze: a Quel maux il me livre.

Zon 'k mij met Bloemen sieren,
Hellas! om Krelis dood te vieren!
Zij die mijn hart verrukken,
Die bloeijen op zijn Graf.
Verr' van die af te plukken,
Zal 'k haar met traanen drukken.
En doet men mij Vreugd vertoonen,
Smart zal dit Hart bewoonen,
Zij drukt mij even straf.
***
Om 't droevig hart te treffen,
Zal ik mijne onschuld steeds bezeffen.
Mijn boezem zal zich streelen,
Met blanke Lelieblaên.
Een Roosjen zou verveelen,
'k Moet het met Teeuwis deelen.
En 't zou verwelkt blaedloos hangen.
Moet hij mijn Trouw ontvangen,
Dan vangt mijn ramp eerst aan.
***

Een Duizendschoon vol traanen,
Zal mij tot stillen rouw vermaanen.
Taxis, Rosmarijn zal bloeijen,
Zo verr' mijn oog maar ziet.
't Viooltjen zal steeds groeijen.
Ik het met traanen sproeijen.
'k Zal 't bitter der Kamill' vereeres.
Maar boven dien waardeeren
De Bloem *Vergeet mij niet*.

Maar wat kan mij dat alles toch baaten? Is Krelis daar om minder dood? zal ik de Vrouw van Teeuwis niet moeten zijn? - Maar, Antje zei: ik moest maar gerust zijn, Teeuwis zou mij niet krij gen, al stond hij op zijn Hoofd. Wat heeft ze daar dan meê gemeend? - Wat? - Niets! Zij zal het alleen gezegt hebben om mij voor een oogenblik gerust te stellen; gelijk een Kussentje met Kruiden voor de Hoofdpijn, op dat dezelve thans zoude ophouden, om in een volgend kwartier zo veel te heviger weêr te komen. Want als Krelis dood is, en dat hij dood is, zegt zij zelfs, en alle menschen met haar, - dan is Teeuwis....ach! Teeuwis.....

Tweede tooneel.

NEELTJE, TEEUWIS. (opgeschikt.)

TEEUWIS. (*waanende dat zij hem geroepen heeft.*)
Hier ben ik - Hebt gij mij ai lang geroepen?

NEELTJE. (*vol verdriet.*)
Ik? - U?

TEEUWIS.
Nu, hebt gij niet Teeuwis geroepen? - Ik hiet immers Teeuwis?

NEELTJE.
Nu, ja; ik heb u genoemd, - genoemd - dat gij mij alleen zoudt laaten.

TEEUWIS.
Zo, dus heet men iemand, die 'er nog niet is, dat hij ons alleen zal laaten.

NEELTJE.
ô Ja; en op dat gij zien moogt dat het ernst is, zo zal ik u alleen laaten.

TEEUWIS. (*haar tegenhoudende*)
Neen, blijf. Ik wil.....

NEELTJE
En ik niet. Ik wil toch reis zien wie mij dwingen zal?

TEEUWIS.
Ik, ik, ik. Ik wil niet te vergeefch gekomen zijn; uw Moeder moet mij niet te vergeefsch hier gestuurd hebben..... (*zij wil zich losscheuren, doch hij houdt haar vast*.) Niet van deeze plaats! Jak en Rok zullen eer in mijn hand blijven.....

NEELTJE.
Een vriendelijke wijze om zijn liefste tegen te houden!

TEEUWIS.
Als de Moolen niet maalen moet, dan zet men hem vast.

NEELTJE.
Laat mij los, zeg ik u.

TEEUWIS.
Blijf hier, zeg ik.

NEELTJE.
Nu, wat begeert gij dan?

TEEUWIS.
Dat zult gij hooren, zeg eerst of gij blijven wilt.

NEELTJE.
Als ik moet.

TEEUWIS.
Als gij moet? -? Dus ben ik genoodzaakt u geduurig vast te houden. Gij moet willen.

NEELTJE.
Nu, dan wil ik, als het niet anders kan zijn.

TEEUWIS.
Top! een.....

NEELTJE.
Er geen boete op te zetten, anders....

TEEUWIS.
Nu, top dan!

NEELTJE(*onwillig*.)
Top!

TEEUWIS.
Maar.....

NEELTJE.
Laat mij toch los, ik zal blijven.

TEEUWIS (*zijne armen uitgestrekt houdende, op dat zij hem niet zal ontloopen*.)
Zeg eens, waaröm loopt gij weg?

NEELTJE.
Mij dunkt dat gij dat makkelijk kunt weeten. Om dat ik niet gaerne ben waar gij zijt; en bij elke voetstap die ik nader tot u kom, geduurig wensch, dat hij mij hondert meilen van u mogt verwijderen.

TEEUWIS.
Ha, ha, ha, ha! Wij zullen elkander wel nader komen. Wagt maar!

NEELTJE.
Zoo veel te slimmer.

TEEUWIS
Men weet wel, wat de Meisjens daar meê zeggen willen, als zij roepen: wilt gij wel heengaan....

(hij zingt)

, Ik ben zo lang niet bij u geweest. Kom hier, kom hier, kom hier.

NEELTJE.
Daar zullen wij dan de proef van neemen.

(Zij vil hem ontloopen doch hij houdt haar tegen.)

Teeuwis! gij scheurt mij mijn rok van het lijf,

TEEUWIS.
Gij doet moeite te vergeefsch. Men laat den Vogel niet vliegen, die men in zijne hand heeft..... Maar ik merk het nu eerst.... de Meisjens moeten een beetjen beschaamd zijn, als zij de Bruid zullen worden.

NEELTJE.
ô Ik schaam mij slechts voor mij zelve, dat ik uw Bruid zal moeten worden.

TEEUWIS.
Ha! ha! ha! ha! - Als een Meisjen de Bruid Wordt dan is zij altijd beschaamd. Dan moet zij haar bakkesjen in plooi houden, en niet hooren noch zien van het geen een ander spreekt of doet. En wanneer men haar iets van het huwelijk verteld, dan moet zij, in plaats van lagchen, haar voorschoot voor haare oogen houden. Zij moet dan geheel niets weeten, zelfs niet eens dat de Meisjens veinzen kunnen; maar dat weet zij, dat de Ojevaar de Kinderen brengt.

NEELTJE.
Ik weet niets, en mag en wil ook niets weeten: en wel het minste van u.

TEEUWIS.
En het geen gij niet weeten wilt, dat *moet* gij weeten, ja van mij weeten. Maar laat dat zo zijn. Het zal u gaan... gelijk de Kreeft. Alles ziet thans zwart aan u: gij kruipt telkens agter uit; maar het helpt niet. In den Ketel moet gij; ô hoe schoon zal het roode Bruidsrokjen u daarna staan!

NEELTJE.
Ach! het zal mij heeter bij u worden, als de Kreeft in kookend Water: maar dat zeg ik u, dat ik u zo lang zal knijpen, als ik kan, tot gij mij zult laaten loopen.

TEEUWIS.
Nu, geen gekheid, meisjen! Daar, zie; een heele mand vol Bloemen, om u eens netjens op te schikken: zie eens welk een menigte! - Een Os zou 'er zich zat aan kunnen eeten, al moest bij op onze Bruiloft geslagt worden.

NEELTJE.
Nu, dan zouden ze toereikend zijn voor uw hoofd, indien gij lust hadt om u op te schikken.

TEEUWIS.
Niet te spotten! (*Hij houdt haar de Mand met Bloemen voor.*) Wilt gij Bloemen, of niet?

NEELTJE.
Ik wil ze niet.

TEEUWIS.
Waaröm niet Meisjen?

NEELTJE.
Om dat ik ze niet ter Markt wil brengen.

TEEUWIS
Neem 'er de beste uit, en schik 'er u mede op.

NEELTJE.
Voor wie?

TEEUWIS.
Voor mij.

NEELTJE.
Voor u. Dan had gij brandneetels moeten brengen.

TEEUWIS.
Om mij de vingers te verbranden? - Maar laat eens zien hoe zij u zullen staan.

(Hij hopt haar met de mand met bloemen naar, en wil een bloem op haar borst steeken.)

NEELTJE.
Wilt gij 't wel laaten?

TEEUWIS.
Een mooi ruikertjen op uw borst.

NEELTJE, (*zij keert zich om en neemt hem de mand af.*)
Geef hier dan.

(zij werpt de mand met bloemen naar zijn hoofd.)

En neem ze weder!

(zij wil wegkopen, doch haar Moeder ontmoet haar aan het eind van het Tooneel.)

Derde tooneel.

ELSJE. NEELTJE. TEEUWIS.

TEEUWIS.
Hou tegen, Moeder! hou tegen.

ELSJE.
Hoe! Wat is 'er te doen? - Waar naar toe Neeltje? - Waar naar toe?

NEELTJE.
Gij hebt mij belast, mij een weinig op te schikken.

TEEUWIS.
En mij, dat ik haar daar de Bloemen voor zou brengen. Daar liggen zij...

ELSJE.
Op den grond?

TEEUWIS.
Ja, eerst naar mijn hoofd .... en toen op den grond. Zo aangenaam zijn mijne geschenken.

ELSJE.
Hoe! wat is dat? Neeltje.

NEELTJE.
Wat? Wat? Dat hij met mij den gek scheert.

ELSJE
Hoe zo?

TEEUWIS.
Dat ik baar een geheele mand met Bloemen breng.

NEELTJE.
Ja, Bloemen, zo als men ze van het weiland afmaaid - Klaver en Boterbloemen, en Gras, ...

TEEUWIS.
Zijn 'er geen Zonnebloemen meê onder? de schoonste Bloemen uit mijn Tuin.

NEELTJE.
Ja, om dat zij de grootste zijn, en gij alles naar uw hoofd afmeet. - Waar zou ik die Bloemen toch steeken, dat zij mij het halve lijf niet bedekken?

ELSJE.
Niet zo vinnig. Kant gij de beste niet voor u uitzoeken?

TEEUWJS.
Dat zeg ik ook.

NEELTJE,
Dan had ik lang moeten zoeken: liever ga ik en haal 'er een paar uit mijn Tuintjen, dat mijn overleden Krelis nog beplant heeft. Ik was reeds op weg, toen die Kaerel.....

ELSJE.
Wilt gij wel zwijgen? - Gij zult mij van Krelis niet meer spreeken, anders.....

(Krelis sluipt achter over het Tooneel, en verbergt zich in een Boschjen.)

NEELTJE.
Wel nu, mag ik niet van hem spreeken, dan wil ik toch aan hem denken.

TEEUWIS.
Denk aan hem zo veel als gij wilt: daar gij mij toch neemen moet, zo is het mij het zelfde, of 'er een Spinnekop over uw deken, of Krelis naam door uw hersenen loopt.

ELSJE.
En gij zult noch van hem spreeken, noch aan hem denken. Teeuwis, - Teeuwis zeg ik u, is nu uw Bruidegom.

NEELTJE.
Ja, om dat hij mij den Huwelijkenstaat zo lieflijk voorsteld. Noch maar een kleine poos geleden, heeft hij mij een Kreeft genoemd. - (*Elsje ziet Teeuwis eenigzins scherp aan*.) Ja, ja, een Kreeft

die zwart was, en in kookend water moeit geworpen worden, op dat hij rood zou worden. Dus wil hij mij martelen, gelijk een arme Kreeft,

(zij weent.)

TEEUWIS.
En hebt gij niet gezegt, dat gij mij, gelijk een Kreeft zoudt knijpen?

NEELTJE.
Wel nu, wanneer ik een Kreeft moet wezen, dan wil ik ook als een Kreeft doen.

ELSJE.
Wees toch niet zo dwaas Neeltje. Gij ziet wel dat Teeuwis daar meê spotte; en spotternij moeten de Meisjens leeren verstaan. Kom, wees een gehoorzaam Kind, en raapt de Bloemen weêr op.

NEELTJE.
Mij dunkt dat Teeuwis dat beter zou staan, als mij.

TEEUWIS.
Ik heb ze toch niet op den grond geworpen, ...

ELSJE.
Neeltje heeft gelijk Teeuwis. Wees niet zoo stijf: raap ze op!

TEEUWIS.
Om ze mij weêr naar 't hoofd te laaten gooijen?

(Hij raapt de Bloemen op.)

ELSJE, (*ter zijde tegen Neeltje*.)
Nu Neeltje, draagu verstandig. Uw goede Grootvader verheugt zich zo zeer; wij alle verheugen ons, en gij moet onze vreugde niet bederven. Alles zal vergeeven en vergeeten zijn.....

NEELTJE.
Ja, deedt Grootvader niet zo.....

ELSJE.

Nu, begint de oude wildzang niet weêr.

TEEUWIS (*Steunende.*)

ô Mijn rug! Niets valt mij zo moeilijk als het bukken.

ELSJE.

Kom hier Teeuwis; geef Neeltje de hand; en wees goede vrienden.

(Neeltje treed agterwaards.)

TEEUWIS.

Zie, daar hebje de Kreeft al weêr.

ELSJE.

Nu, uw hand hier, Neeltje

(zij vat Neeltje bij de hand.)

TEEUWIS.

ô Wie kan zulke gekheden maaken. Als zij mij de hand niet geeven wil, dan neem ik dezelve, en de Kop 'er bij.

(Hij loopt naar haar toe om haar te kussen. Krelis die intusschen agter haar genaderd is, geeft Teeuwis in haare plaats de hand, ontvangt de kus die zij ontwijkt, op zijn wang, en geeft Teeuwis daar een oorvijg voor.)

Vierde tooneel.

KRELIS *(Hij heeft een zwarte Plaester op zijn gezicht, die hij 'er echter afneemt, zo dra hij Elsje en Teeuwis weggejaagt heeft.)* DE VOORIGE.

ELSJE, NEELTJE, TEEUWIS, *tegelijk*. Een Geest! Een Geest!

*(*TEEUWIS *loopt het Toonesl rond, en eindelijk door een der uitgangen 'er af.* ELSJE *loopt naar huis.*

NEELTJE valt in onmagt op eene graszode, die aan een der zijden van het Tooneel is. ELSJE loopt na haar toe, knielt nevens haar, neemt haare hand, waait haar met zijn' hoed, en wendt alles aan om haar weder tot zich zelven te brengen.)

KRELIS.

Neeltje!... Neeltje....! lieve Neeltje! - ô Ziet eens.... ik... ben... Krelis..... niet de geest van Krelis! Ik leef nog.... ik boosaartig mensch! dat ik u zoo heb doen schrikken!.... (*Zij haalt diep adem*.) Ach! mijn Neeltje ademt! - Zij leeft. - Nu, hoort gij Neeltje?... Ik.. Ik, uw Krelis ben hier... ik ben het zelfs....

NEELTJE.

Ach!.... Krelis!.... Zij gij niet dood?.... Zijt gij geen geest?

KRELIS.

Neen; ik leef, ik ben gezond en frisch, en bemin u meer dan ooit. Wilt gij uwe oogen niet gelooven, zo geloof uw gevoel.

(Hij kust haar.)

NEELTJE.

ô Ik begin weêr te leven; zo mij - de vreugde niet doodt. (*Zij omhelst hem*.) Krelis! lieve Krelis! mijn vreugde! mijn geluk! Gij leeft nog? - En zijt hier?.... Ach, hoe is dat moogelijk! Zijt gij hier? en blijft gij hier?

KRELIS.

Zo lang ik leve.

NEELTJE.

ô Vreugde boven vreugde! welk een verdriet hebt glj mij niet veroorzaakt! Eerst onder de Soldaaten dienst te neemen; daarnaa geen enkel woord te

schrijven! ô Krelis! als ik daar aan denk, dan kan ik nauwelijks gelooven, dat gij mij waarlijk ooit hebt lief gehad.

KRELIS.

Pijnig mij niet, Neeltje. Ik heb mijne dwaasheid duur genoeg betaald. Als gij alles wist.....

NEELTJE.

Nu, ik wil alles, ik moet alles van u weeten. Tot op dat oogenblik heb ik nog niet recht kunnen hooren, waaröom gij onder de Soldaaten hebt dienst genoomen, daar ons Huwelijk zo nabij was. Gij schreeft zekerlijk, in den beginne, dat gij onder de Wervers vervallen waart, maar...

KRELIS.

Ik zal het u alles vertellen: Gij weet.

Wijze! Nous Pleurons tout l'etriste etats.

De aanstaande Kermis is 't drie jaar
Dat ik, in Stad, eens vrolijk waar.
Men moet èèns vrolijk wezen.%
'k Zag daar de Kraamen, Spullen staan,
En was bezweet en moê van 't gaan.
Dat komt van 't vrolijk wezen. %
**
Geheel vermoeid van al 't *plaizier*
Nam 'k in de Bok een glaasjen bier:
Die dorst heeft mag wel drinken.%
Daar voegde zich verheugd en blij
Een Heer in 't groen naast mijne zij:
Die dorst heeft mag wel drinken.%

NEELTJE.

ô Als dat eens een verkleedde Soldaat was geweest!

KRELIS.

Zekerlijk was het zulk een Menschen jager: doch ik hield hem enkel voor een Haazen jager:

Hij sprak van honger en van dorst
Schonk mij Augurken, Wijn en Worst:
Ik at en dronk met vreugde.%
Straks voegde zich, ook even blij,
Nog een paar Heeren nevens mij.
Dit gaf ons nog meer vreagde.%

NEELTJE.

Ja, ja; alle goede dingen bestaan in drieën. Eèn schelm was te weinig. Mijn arme Krelis, mijn hoofd begint 'er reeds van te gloeijen.

KRELIS.

Straks dronk men Bier met Brandewijn,
Om nu eens regt verheugd te zijn.
't *Hoezé* klonk door de Kamer.%
Het glas was naauwlijks uit de hand,
Elk dronk; *het heil van 't Vaderland*!
't *Hoezée* klonk door de Kamer.%

NEELTJE.

En merkte gij het verraad noch niet? - ô Krelis! Krelis!

KRELIS.

Wat zou ik merken?

Ik wierd heel warm, en vol van moed,
Men at en dronk voor niet, en goed.
Mijn dorst kwam telkens weder.%
Ik schreeuwde meê tot 'k niets meer zag,
Viel van de bank met eene slag:
Toen kwam mijn dorst niet weder.%

NEELTJE.

ô Die Schelmen hadden zekerlijk iets in het

Bier gedaan, dat u naar het hoofd liep; want anders heb ik u nooit dronken gezien. Maar hoe ging het verder?

KRELIS.

'k Ontwaakte, dwaalden en bevond
Mij zelf berooid op vreemden grond.
Mijn hoofd deed me alles vreezen.%
'k Ontmoette nu-mijn Officier,
Die schonk me een blaauwe Rok, voor Bier,
Zei, dat 'k Soldaat moest wezen.%

NEELTJE.

Ach! ik word 'er koud van.

KRELIS.

Ik zwoer en vloekte *kris* en *kras*.
Dat zulks gansch tegen reden was.
De stok werdt opgeheven.%
Men klopte en schopte mij vrij lank,
Bond me op de Brits - een harde bank.
Om dus bewijs te geeven.%

NEELTJE.

ô Ik beef 'er van. Het is of ik voel, hoe zeef het u deedt.

KRELIS.

Hier lag ik, heigende van dorst,
Kreeg water en hard brood, voor worst.
'k Wierd moedloos en vol vreezen.%
'k Verfoeide nu den Brandewijn,
En wat mij eerst tot lust kon zijn.
'k Nam dienst om vrij te wezen.%

NEELTJE.

Ach! als ik dat alles geweeten had, zou ik van angst gestorven zijn. De Hemel zij dank dat gij weêr hier zijt! Maar zullen ze u niet weer komen haalen?

KRELIS (*haar zijn ontslagbrief geevende, in welke zij iets bromt, als of zij leest.*)
Daar Lees!

NEELTJE.
ô Daar staat: '*wegens ziekte en onvermogen buiten staat om te dienen*.' - Zijt. gij niet weêr geheel en al gezond?

KRELIS.
En, als ik het niet ware, zoud gij mij dan niet willen hebben?

NEELTJE.
ô Ja, mijn waarde Krelis! krom en lam zoudt gij mij nog liever zijn dan Teeuwis. Maar.... wanneer zij hooren, dat gij weêr gezond zijt?

KRELIS.
Wees gerust. De drank is betaald.

NEELTJE.
Zo veel te beter. Maar welk een afschuwelijke plaester hadt gij over uw gezicht, toen gij ons zo verschrikte?

KRELIS.
Ik had van Antje gehoord, dat Teeuwis mij den Kop door een Dragonder midden door had laaten houwen: en dus begeerde ik de eerste maal jurist zo voor hem te verschijnen, als hij mij geschilderd hadt.

NEELTJE.
Van Antje, zegt gij? Wist Antje dat gij nog leefde? en dat gij bier waart?

KRELIS

Zekerlijk.

NEELTJE.

Dat booze Vrouwspersoon! Dus heeft zij door het valsch bericht van uw dood, mij zo veel smerte veroorzaakt; daar zij mij zo veel vergenoegde oogenblikken had kunnen verschaffen? Dit vergeet ik van mijn leven niet.

KRELIS.

Neen, Neeltje, Antje heeft het zeer wel met u gemeend. Zij wilde uwe vreugde, door mijne onverwagte terugkomst vergrooten; en ik wilde mij liever overtuigen,dat Krelis u meerder waard was, dan Teeuwis met alle zijne goederen.

NEEELTJE.

Dus hebt gij ooit een mistrouwen kunnen hebben, dat ik u niet meer beminde?

KRELIS.

Konde ik wel anders, daar ik in het naaste Dorp hoorde, dat gij heden met Teeuwis de Bruid zoud worden. Doch dit alles is nu voorbij.

Beurtzang

Wijze: On ne peut elever l'Envance.

Ik leef nog en bemin u teder,
Ja zelfs teedrer dan voorheen,
Al mijn leed is nu reeds geleên;
Neeltje bemint mij, en ik haar weder.
Gij kunt mijn rampen nooit bezeffen.
Gij weet niet hoe de Vreeze moet treffen,
Schoon zij de Hoop geleidt,
In uwe afwezenheid.
De vrees vervuld het harte

BEIDE, bis.

Wekt minnenijd en smarte.%.
Dan wordt de vreugd haar plaats ontzeidt.%

BEIDEN.
Ik leef nog en bemin u teder,
Ja zelfs teedrer dan voorheen.
Al mijn leed is nu reeds geleên,
Neeltje } bemint mij en ik { haar } weder.
Krelis } bemint mij en ik { hem } weder.

NEELTJE.
Nooit heb ik u voor ontrouw versleeten,
'k Hield u voor dood - niet voor vergeeten.
Gij leeft, ik ben gerust,
Mijn kwelling is gezust.
De nevelen verdwijnen.
De zon zal strak weêr schijnen.

KRELIS.
De nevelen verdwijnen,
De zon zal strak weêr schijnen.

BEIDEN.
Gelede kwelling baart nieuwen lust.
**
Ik leef nog en bemin u teder,
Ja zelfs teedrer dan voorheen.
Al mijn leed is nu reeds geleên,
Neeltje } bemint mij en ik { haar } weder.
Krelis } bemint mij en ik { hem } weder.

Vijfde tooneel.

KRELIS, NEELTJE, ANTJE,

ANTJE.
Ha! ha! Lustig duifjens, lustig! - Nu Neeltje, heb ik mijn woord gehouden?

KEELTJE.

Zoo gehouden, dat ik geen Zuster meer zou kunnen beminnen als u - maar ook zo gemarteld - dat 'er geen kwaader Schepsel bijna te vinden is. - Zijn Broeder dood te slaan.....

KRELIS.

Ja, en hem zo lang in 't Graf te laaten onwentelen.

ANTJE.

Ik zou u al eerder opgewekt hebben, indien ik niet gemerkt had, dat andere Lieden zoo slim als ik geweest waren. Gij waart dood, eer ik de hand aan u sloeg. Teeuwis en Elsje hadden hun slag reeds geslagen, en deeze moest ik toch eenigen tijd die vreugd laaten genieten, om haar naderhand zo veel te meer te straffen.

NEELTJE.

Ik vergeef het u, om dat het zo wel is afgeloopen.

KRELIS.

Ja, dit moest vooraf gegaan zijn, Maar heden weet ik dat Neeltje mij bemind.

ANTJE.

ô Die denkt reeds aan haar Huwelijk!

KEELTJE (*Antje op de mond slaande*.)

Wilt gij wel zwijgen? - (*tegen Krelis*) Nu, zijt gij 'er niet mede te vreeden?

KRELIS.

Beter te vreeden dan een Koning. - Maar, zal het wel zonder Oorlog afloopen? Ik zou de gouden

Bruiloft van onzen ouden Kloris, niet graag willen stooren. Want dat is een braaf Man.....

(TEEUWIS gaat over het Tooneel en verbergt zich.)

ANTJE.

Nu, ga dan maar weêr te rug, en maak plaats voor Teeuwis.

KRELIS.

Dat doet geen braaf Soldaat. Wanneer Teeuwis zijn Neus en Ooren niet verliezen wil, dan.....

NEELTJE.

Wees gerust. Het zal wet vreede worden, eer het zoo ver komt. Teeuwis zal opstuiven; mijn Moeder kijven en grommen; mijn Vader zal niet weeten, of hij lagchen of huilen moet; maar mijn lieve Grootvader zal alles in orde brengen. Hij bemint mij, u, en de Gerechtigheid; en wij beminnen hem alle.

ANTJE. (*tegen Krelis*.)

Ik zou u gaerne nog eenigen tijd, als een Geest, in het Dorp hebben zien rond loopen, om Teeuwis, en Neeltjes Moeder, schrik aan te jaagen:

Wijze: l'Amour est un Enfant trompeur.

Komt maar de drommel niet in 't spel,
Dan houde ik veel van geesten.
Maar Geesten die met vleesch en vel,
Tot vreugd zijn van de meesten.
Die ons beschermen in 't verdriet,
En als het waar genoegen vliedt
Ons dag en nacht verzellen,
En meer vermaak voorspellen.

Ja, als zulk een spook had gij nog wel wat rond mogen wandelen, om die geenen te kwellen, die ons gekweld hebben. Maar de Koppelarij met den Molenaar was mij te digt op de hielen.

Zesde tooneel.

TEEUWIS, (die uit een Boschjen komt) DE VOORIGE.

TEEUWIS.

Ja, en hij is nog nader bij u, dan gij wel meent; en hij zal zich niet laaten kwellen. - Dus schelm! Zijt gij niet dood? En gij wilt mij mijne liefste ont neemen? - (*zij beginnen alle te lagchen*.) Lagcht maar, ja, lagcht maar; het zal u duur genoeg te staan komen.

KRELIS.

Hoor eens, kaerel! zedert wanneer ben ik dan dood geweest?

ANTJE.

Zedert Teeuwis u heeft dood geslagen; en zedert zijn Jongen, uit de *Schenkkan* in stad, de tijding heeft meê gebragt.....

NEELTJE.

En Teeuwis zijn lange Rouwband aangedaan en een handdoekvol traanen om u gehuild heeft.

KRELIS.

Weet gij wel schelm! dat ik dien die mij dood maakt, weder kan dood maaken?

TEEUWIS.

Kan ik 'er tegen, dat andere Lieden het zeggen? Heeft Antje het ook niet gehoord?

ANTJE.

Ja zekerlijk; Krelis heeft mij zelfs komen zeggen dat hij dood was.

TEEUWIS.

Wel nu, als het 'er dan op aan komt, dan zijt gij maar oen verkleedde Krelis, of een geest van Krelis, en dan is de regte Krelis dood.

ANTJE.

Ziet eens, welke streeken die kaerel heeft?

NEELTJE.

ô! Laat mij daar maar voor zorgen.

Beurtzang.

Wijze: Coeurs Sensibles, Coeurs Fideler.

Mijn hart zegt mij: dit 's de regte,
Al stond Krelis hier duizendvoud.
Mijne keuz' zou dit beslechten,
Zij is 't waar mijn hoop op bouwt.
Deeze Krelis bemin ik teder:
Lagch of huil vrij naar uw zin.
Duizend Moolnaars geef ik weder,
Voor de liefste die ik bemin.

TEEUWIS. (*haar op een bespot-tende wijze naarbootzende.*)
Mijn hart zegt: ik ben de rechte,
Al stond Krelis hier duizendvoud.
Neeltjes hand zal dit beslechten,
Eerlang ben ik met haar getrouwd.
Zij moet Teeuwis den Moolnaar huwen,
Lagch of huil vrij naar uw zin!
Ja, al blijft zij me altoos schuwen,
Mijn hart zegt, dat ik haar min.

ANTJE.
Mijn hart zegt vriend gaat uw wegen,
Wanneer Neeltje voor u vliedt.
Hebt ge een blaauwe scheen verkreegen,
Krelis trouwt haar, en gij krijgt haar niet.
Wie een Meisjens hand wil dwingen,

t.o. 114

Als haar hart hem wederstreeft:
Haar het jawoord zoekt te entwringen,
Is een Gek zo ver hij leeft.

KRELIS.
Mijn hart zegt dat ik nog leeve,
Dat ik Krelis de waare ben,
Dat ik Neeltje niet zou geeven,
Voor duizend Meisjens die ik ken.
En wie 't waagt mij te wederspreeken,
Ziet voor zich een open graf.
'k Zal hem hals en beenen breeken,
'k Houw nem neus en ooren af.

(Hij trekt zijn Pallas: TEEUWIS wil wegloopen, naar KLORIS, TOMAS en ELSJE komen op het Too-neel, agter welke hij zich verbergt.)

Zevende tooneel

KLORIS, TOMAS, ELSJE, de VOORIGE.

KLORIS.
Ha! is dat het Spook, dat u zoo deedt schrikken? - Welkom Krelis! Welkom!

KRELIS (*loopt naar hem toe, en valt hem om den dals*.)
ô Mijn oude, waarde Vader Kloris, hoe verheugd ben ik, dat ik uw weder zie, en zo ik hoore, op zulk een gelukkigen dag weder zie. - Wees gegroet Buurman Tomas.

TOMAS.
Welkom! welkom! braave Krelis! - Weder van den dood verrezen?

NEELTJE.

ô Welk een vreugde! Krelis leeft, en bemint mij nog als vooren.

KRELIS (TEGEN ELSJE.)

En gij, waarde Moeder (want zeker wordt gij nog mijn schoonmoeder!) Waaröm....

ELSJE, (*zij stoot kem van zich af.*)

Waaröm! Daaröm! Waaröm komt gij, als gijnog leeft; en doet ons zo ijsselijk schrikken?

KRELIS.

Kan ik 'er tegen, dat ik nog leef; daar gij alle mij hadt dood geslagen?

TEEUWIS.

ô De schrik was het minst: maar de oorvijgen.....

ANTJE.

Ik denk, dat gij daar ligt over heen zoud stappen, indien Broeder Krelis maar zo goed ware geweest, om weder te verdwijnen; zo als het een gewoone geest voegt.

TEEUWIS.

ô Hij kan verdwijnen of hier blijven, dat is mij het zelfde: als Neeltje maar met mij trouwd.

TOMAS.

Ja, dat zal nu de vraag zijn? Ik mag ze niet be-antwoorden.

NEELTJE.

Dan zal ik het doen, Vader.

ELSJE.

Zie die snapster eens! - Wel ja, gij moet Krelis hebben.... nietwaar? -

NEELTJE.

Ja zeker, wie anders dan Krelis?

ELSJE.

Ik dacht dat Vader, Moeder en Grootvader ook een woordjen daar in te zeggen hadden.

TOMAS.

Dat dacht ik ook.

KRELIS.

Lieve oude Kloris! - goede Tomas! - waarde Moeder!....

KLOBIS.

Nu Kinderen, ik heb enkel toegeluisterd. Maar ik meende dat de vraag zich zelven reeds beäntwoordde. Wie het eerste woord heeft, heeft ook het eerste recht. Neeltje is Teeuwis enkel onder die voorwaarde belooft, wanneer Krelis niet weêr te rug kwam; wanneer hij dood was.... Maar hij is nu niet dood; derhalven.....

TOMAS.

Recht, lieve Vader! - Daar is mijn hand, Krelis.....

(terwijl hij de hand naar Krelis uitsteekt, geest Elsje hem een stoot, dat hij achter uit raakt.)

ELSJE.

Maar Tomas, zeg mij eens....

TOMAS.

Ik heb niets gezegd, Moeder. Ik heb niets gezegd. Maar Grootvader zegt....

NEELTJE.

Hij zegt, het geen mijn hart zegt: dat ik Krelis bemin, en eeuwig zal beminnen.

KLORIS.

Dat zeg ik ook. Bemint elkander, mijne Kinderen.....

TOMAS.
Nu, vrouw! wat zal ik dan zeggen?

ELSJE.
Zeg, wat gij wilt. Mijnenthalven, wanneer wij de Meid kwijt raaken, is het mij het zelfde, Krelis of Teeuwis....

TEEUWIS.
Zo? Maar denkt gij dan....

KLORIS.
Nu, Teeuwis, wees te vrede: gij zijt een veel te verstandig Man.....

TEEUWIS.
Hoe? Wat? ik veel te verstandig? En ik zou mij mijn Bruid, die gij alle mij beloofd hebt, voor den Neus laaten wegneemen? Neen, zo waar ik Teeuwis ben, het zal niet gebeuren; ik zal Procedeeren, Protesteeren en Appelleeren; en al verloor ik 'er mijn geheele Moolen bij, zal Neeltje de mijne zijn.

Agtste tooneel.

EELHART, ROOSJEN, DEVOORIGE.

EELHART, (*Roosjen aan de hand leidende.*)
Zie daar, waarde Kloris, zie daar uw Bruid!... Maar.... is dat Krelis niet?

(Hij geeft Krelis de hand.)

ROOSJEN (*loopt naar* Krelis*toe.*)
Ha! Krelis! goede Krelis .... zijt gij weêr hier ..... nu ... dat is een vreugde aan welke ik in mijn droom niet gedacht heb. De Hemel schikt alles ten

besten om deezen dag, zo vrolijk als mogelijk is, te maaken.

EELHART.
Nu, blijft gij weêr bij ons, Krelis?

KRELIS.
Ja, mijn Heer! Ik ben van den dienst af; en kom op het gelukkigst uur mijns levens te rug. Wees mij verder zulk een goed Ambagtsheer, als ik u een getrouw ingezeten wil zijn.

EELHART.
Gij kunt 'er staat op maaken, mijn vriend!

KLORIS.
Maar mijn Heer, wij hebben nog één verschil af te doen. Gij zult u nog wel te binnen kunnen brengen, wat wij van den Morgen, u, wegens Krelis, Teeuwis en Neeltje verhaald hebben?

TEEUWIS.
Ja, zij willen mij mijn Bruid ontneemen, en dat wil ik niet toestaan.

KLORIS.
Het is uw Bruid noch niet, Teeuwis; maar zij zou het eerst geworden zijn.

ROOSJEN.
Krelis wordt mijn Schoonzoon, dat is uitgemaakt.

TOMAS.
Ja, dat wordt hij.

EELHART.
Wel waar hapert het dan aan? wil Neeltje Krelis niet hebben?

NEELTJE.
ô Ik zou hem niet missen willen, al zou het mij mijn leven kosten.

EELHART.
Goed, dan is de zaak beslischt. Dan kunnen wij heden op Grootvaders Gouden Bruiloft het Huwe lijk van het Jonge paar bepaalen.

KLORIS.
Ja, en over veertien dagen de Bruiloft vieren.

ROOSJE.
Nog eer, als het mogelijk is.

TOMAS.
Ja, binnen veertien dagen.

NEELTJE.
ô Mijn Heer!

KRELIS.
Hoe gelukkig maakt gij ons.

TEEUWIS.
Neen, neen: ik Protesteer en Appelleer.

EELHART.
Zijt gij dwaas, Teeuwis?

Wijzes: Anneste oud vijftien Jaar omtrend.

Dwingt gij door middlen veel te straf
Een Maagd haar stem tot Trouwen af:
Zij geeft de hand maar niet haar hart.
Zij zal zich wreeken,
Haar min zal spreeken,
Maar tot uw smart.

Wilt gij derhalven den besten staat op Aarde, niet tot een staat van ellende doen worden, zo weest bedaard, en verstoort den gelukkigen dag eener vijftigjaarigen Echt niet. Neem deel aan het vermaak dat ik u allen heb toegedacht. Kloris heeft

onder zijne Kindskinderen nog zo veele Nichten, mogelijk.....

TEEUWIS.

Ja, waarlijk, dat kon ik ook doen! wat mij betreft..... een Vrouw moet ik toch hebben. - Antje.... indien gij heden zo niet op mij gescholden hadt?

ANTJE.

En hebt gij dan niet begreepen, Teeuwis, dat dit uit enkel liefde geschiedde?

TEEUWIS.

Hoe! wat! uit liefde?

ANTJE.

Zekerlijk uit liefde, om dat ik u Neeltje niet gunde, en dacht, Teeuwis was een goed beetjen voor mij. Ik heb ten minsten nog niet verzegd om te trouwen, en.....

KLORIS.

Wel nu Teeuwis, dat was zo kwaad niet. Antje is een brave en sterke jonge Weduwe. Zij werkt naarstig; en men kan het aan haar stukjen Land niet merken, dat haar Man dood is.

NEELTJE.

Ja, Teeuwis, dit zou de schoonste troef zijn die gij immer speelde. Ik word van zelv reeds weêr goed op u. En het is immers hetzelfde, of gij mij tot Zuster of tot Vrouw verkrijgt.

TOMAS.

Ja, dat is hetzelfde.

TEEUWIS.

Ei....! Maar de oorvijgen van mijn Heer Zwager.....

KRELIS.

Gek, hebt gij mij niet heel en al dood geslagen? De overige schelmstukken wil ik niet eens onderzoeken: want met mijne brieven aan Neeltje is het zeker niet regt zuiver toegegaan.

TEEUWIS.

Wagt eens! laat dat daar! Een Vrouw is een Vrouw; het zij zij Grietje, Urseltje, of Antje heet. (*Tegen Aatje, haar de hand toestekende.*) Wilt gij mij? sla dan toe.

ANTJE.

Daar!

EELHART.

Voortreflijk! zo zie ik het gaerne, dat de liefde, of een vertrouwelijk glaasjen, de twistende partijen vereenigd. Drie Bruiden op èèn Dag! Dat doet het Dorp goed! En wie weet wat de overige jonge lieden heden doen zullen. Nu, waarde Kloris, uw Kinderen en Kindskinderen wagten u ginter onder die dikke Lindeboom. (*Men hoort de Muzijk van verre*) Ha! daar hoor ik de Muzijkanten reeds.

(Eenige Muzikanten worden gevolgd van Boeren en Boerinnen, Zoonen, Dochteren en Kleinkinderen van Kloris en Roosjen. Een paar Kinderen strengelen een paar kransen van, hoe langer hoe liever, en altoos groen.)

NEELTJE (*zich bij den reij der Boeren enz. voegende.*)
Komt, Vrienden en Vriendinnen, laat ons nu geheel verheugd, dezen gouden Bruiloft vieren.

(Terwijl zij en het Choor zingt, strooijen eenige Kinderen het oude paar met bloemen; en hangen hen de gemaakte Kranssen om. De overige Personaadjen worden Bloemen aangeboden, die zij op de Borst steeken.

NEELTJE en het CHOOR beurtelings.

Wijze: Waar smaakt men meerder Vreugd.

NEELTJE.
Dees dag bekroont een Echt,

CHOOR.
Dees dag bekroont een Echt,

NEELTJE.
Van vijftig dierbaare Jaaren.

ALLE.
Dees dag bekroont een Echt,
Van vijftig dierbaare jaaren.

NEELTJE.
De Hoop had reeds dit heil voorzegt.

CHOOR.
De Hoop had reeds dit heil voorzegt.

NEELTJE.
Maar deugd en Liefde,

CHOOR.
Maar deugd en Liefde,

NEELTJE.
Had eerst den grond gelegt.

CHOOR.
Had eerst den grond gelegt.

KLORIS.
Mijn vaarde Bruid!

ROOSJEN.
Mijn Bruidegom!

EELHART.
Wat heilrijk paaren!

TOMAS, ELSJE, TEEUWIS, ANTJE.
Welk een heilrijke Echt!

NEELTJE en 't CHOOR.
Maar deugd en liefde had eerst den grond gelegt.

ALLE.
Dees dag bekroont een Echt,
Van vijftig dierbaare jaaren!
De Hoop had reeds dit heil voorzegt,
Maar deugd en liefde had eerst den grond gelegt.

KLORIS.
Ja, en ik bemin mijn Roosjen nog even zo sterk, als op den eersten Dag mijner liefde. De begeerten zijn koeler, maar de Vriendschap is sterker geworden. Mijne liefde kan alleen met mijn leven eindigen.

ROOSJEN.
En de mijne zal nog aan de overzijde van het graf voordduuren. -

KLORIS.
Het Pad des levens, dat anderen zo moeilijk maaken, is voor mij altoos vlak en even geweest.

ROOSJEN.

Om dat gij de Doornen telkens wegruimde, Kloris,

KLORIS.

En gij dat Pad telkens met Bloemen bestrooide, Roosjen.

KRELIS. (*tegen Neeltje*.)

Welke voorbeelden voor ons, en onze Kinderen, Neeltje: die wij dezelve zullen voorhouden!

NEELTJE.

Wie had kunnen denken, dat dit Feest zo wel voor mij zoude afloopen!

ANTJE. (*neemt Teeuwis bij de hand.*)

En dat gij mij, als u aanstaande Bruid, ter Bruiloft zoude leiden, Teeuwis! Anders had gij uw Rouwband moeten gebruiken!

TEEUWIS.

Gij hebt veel bij mij goed te maaken, Antje. Maar wanneer gij zulk een goede Vrouw voor mij zijt, als gij een brave Zuster voor Krelis, en een waarde Vriendin van Neeltje waart, dan behoef ik mij de ruiling niet te beklaagen.

EELHART.

Gij kunt, mijne Vrienden, nu veilig alle de genoegens smaaken, die deeze schoone Dag u aanbiedt. Waarde Kloris, ik verzoek u tot voorganger onzer vreugde. Ieder zal zich naar uw voorbeeld schikken.

KLORIS.

ô Mijn Heer! ik word jong op nieuw. Gaerne voldoe ik aan uw bevel; en wil mijn oude stem nog wel doen hooren: mids mijne hier zijnde Vrien-

den en Vriendinnen, dezelfde dans nog eens danssen, die ik op mijn Bruiloftsdag voor Vijftig Jaaren reeds gedanst heb. Veele van hen, herhaalen hem jaarlijks tot mijn genoegen, op deezen dag.

EELHART.
Dat zal geschieden!

ALLE.
Ja, ja, dat zal geschieden.

Slotzang.

Wijze: Wat is het schoon het Menschdom te verplichten.

KLORIS.
Waar heerscht de vreugd dan bij vereende harten?
Waar maakt de Liefde den arbeid ligt?
Waar kan men ramp en tegenspoeden tarten?
Dan waar de deugd elks treden richt.
Daar grijsheid denkt aan 't heil der jeugd,
De Jongheid aan der Oudren vreugd.

CHOOR.
Daar grijsheid denkt, enz.

NEELTJE en ANTJE.
Zo Zustermin de Trouw konde evenaaren,
Dan deedt zij 't in ons Huwlijk ligt.
Geheel vernoegd, zie ik den dag van paaren,
In { Krelis } lagchend aangezicht.
In { Teeuwis } lagchend aangezicht.
De Grijsheid dacht aan 't heil der jeugd,
De Jongheid aan den Oudren vreugd.

CHOOR.
De Grijsheid dacht, enz.

TEEUWIS.
Mijn Moolen zal voor Broers en Zusters maalen.

KRELIS.
Dees Pallas hen ten dienste staan.

BEIDE.
Gij zult aan mij, uw } levensloop verhaalen.
Ik zal aan u, mijn } levensloop verhaalen.
Vriendschap en vreugde lagcht ons aan.
De Grijsheid dacht, enz.

CHOOR.
De Grijsheid dacht, enz.

ALLE.
Waar heerscht de vreugd dan bij vereende harten!
Waar maakt de liefde den arbeid ligt?
Waar kan men ramp en tegenspoeden tarten?
Dan waar de deugd haar Zetel sticht.
Daar grijsheid denkt aan 't heil der jeugd,
De Jongheid aan den Oudren deugd.

(Hier op volgt een Ballet, in den zelf den trant geschikt en met dezelfde danssen voorzien, als de Bruiloft van Kloris en Roosjen.)

E I N D E .

Wijzen, welken uit de volgende *Opera's* ontleend zijn.

Bl. 14.	*Je le Compare avec*, enz.	uit	*Les Trois Fermiers*.
- 21.	*Oui noir, mais pas*, enz.	-	*La nouvelle Amitie à l'Epreuve*.
- 27.	*Lijsje sliep*, enz.	-	*Julie*.
- 40.	*'k Moet met geduld, enz.*	-	*De drie Landbouwers*.
- 49.	*Un Matin brusquement*,	-	*Felix, ou l'Enfant trouvé*.
- 52.	*Men zing het Huwelijk*, enz.	-	*De drie Landbouwers*.
- 55.	*Je suis Lindor*, enz.	-	*Le Barbier de Seville*.
- 65.	*La danse nes*, enz.	-	*Richard Coeur de Lion*.
- 67.	*Vous qui de Amoureux*, enz.	-	*Renaud d' Ast*.
- 74.	*J'avois egaré mon fuseau*,	-	*Le Deserteur*.
- 91.	*Triumpé*,	-	*La belle Arsene*.
- 93.	*a Quel maux il me livre*.	-	*l'Amitie a l'Epreuve*.
- 109.	*On ne peut ellever*, enz.	-	*l'Amoureux de Quinze Ans*.
- 114.	*Coeurs Sensibles*, enz.	-	*le Mariage de Figaro*.
- 120.	*Annette oud vijftien jaar*, enz.	-	*Annette en Lubin*.
- 123.	*Waar smaakt men meerder*, enz.	-	*Lucile*.
- 126.	*Wat is het schoon*, enz.	-	*De Koopman van Smirna*.

De overigen zijn uit de *Bruiloft van Kloris en Roosjen*, of naar bekende *Romançen* en *Volksliedjens* van welken de Muzijk meest al gedrukt is.

***